

**Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií**

Kulturní a výchovné aspekty ženské sexuality

Bakalářská práce 2012

Jana Hrušková

**Univerzita Pardubice
Fakulta zdravotnických studií**

**Kulturní a výchovné aspekty ženské sexuality
Jana Hrušková**

**Bakalářská práce
2012**

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval/a samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil/a, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 4. 4. 2012

.....

Jana Hušková

Poděkování

Především bych chtěla poděkovat vedoucí mé práce paní Mgr. Alici Hermanové za věnovaný čas, důležité rady a pomoc v průběhu zpracování bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat všem svým respondentkám a v neposlední řadě své rodině za podporu při studiu.

V Pardubicích dne 4. 4. 2012

.....

Jana Hušková

SOUHRN

Závěrečná bakalářská práce s názvem „Kulturní a výchovné aspekty ženské sexuality“ je prací teoreticko-výzkumnou. Skládá se z části teoretické a výzkumné. Část teoretická pojednává o teorii kultury, výchovy a sexuality, problematice médií a ženské sexualitě. V praktické části, která byla realizována pomocí řízeného rozhovoru, byly zpracovány vědomosti mladých žen a jejich názory na téma ženské sexuality.

KLÍČOVÁ SLOVA

Ženská sexualita, kultura, výchova, sexualita a média

SUMMARY

Final Bachelor Essay with the Title „Cultural and Education Aspects of Female Sexuality” is a theoretical-research Essay. It contains a Theoretical Part and a Research Part. The Theoretical Part includes Chapters about the Theory of Culture, Education and Sexuality and Chapters about the Issues of Media and Female Sexuality. The Research Part, which was work out by a Controlled Dialogue, includes Chapters about Knowledge of young Women and their Opinions about the Female Sexuality Topic.

KEYWORDS

Female Sexuality, Culture, Education, Sexuality and Media

Obsah

Úvod.....	8
Cíl.....	10
Před začátkem celé práce jsem si stanovila tyto cíle.	10
Hlavní cíl:	10
Vedlejší cíle:	10
I Teoretická část.....	11
1 Teorie kultury	11
1.1 Vývoj definice kultury	11
1.2 Modely kultury	12
1.3 Učení se kultuře.....	13
2 Výchova.....	15
2.1 Činitelé výchovy	15
2.1.1 Teorie pohlavní identity.....	16
2.2 Vývoj ženské výchovy	17
2.3 Sexuální výchova ženy.....	18
3 Sexualita.....	20
3.1 Formování sexuality.....	21
3.2 Pohlaví, gender, genderová identita	22
3.3 Ženská a mužská sexualita a kultura	23
4 Kultura sexuality.....	24
4.1 Tradice domorodých kultur versus euroamerická kultura	24
4.2 Zdobení mužů.....	27
4.3 Kultura sexuality a globální média	28
5 Závěr teoretické části	30
II Výzkumná část.....	31
6 Metodika výzkumu	31
7 Výzkumné otázky	33
8 Presentace výsledků.....	34
9 Diskuze	64
10 Závěr	66
Soupis bibliografických citací	68
Seznam příloh	70

Úvod

Bakalářská práce je věnována tématu kulturní a výchovné aspekty ženské sexuality. Důvodem pro zvolené téma je mnou pozorovaný fakt, že otázky ženské sexuality a s tím spojené chápání ženského těla jsou v naší společnosti degradovány na systematické utváření kultu krásy, který podléhá ryze módním trendům, nikoliv reálným potřebám žen v minulosti i dnes. Dostatek informací, který je základem otevřené diskusi, není možné nalézt ve většině běžných médií a bohužel ani v česky psané literatuře.

Jsem si vědoma, že mnou zvolené téma je velmi široké, a proto se pokusím nastínit pouze vybrané aspekty, a to kulturu, výchovu a sexualitu, které jsou pojaté v souvislosti s vybraným tématem této práce. V oblasti sexuality jsem se zaměřila pouze na sexualitu ženskou. V oblasti výchovy jsem se zabývala faktory, které významně ovlivňují právě ženskou sexualitu. Pojem kultura ve vztahu k sexualitě jsem pojala tak, že kultura sexuality existuje jako zvláštní podkategorie kultury, a to ve smyslu úpravy ženského těla jako umělého vyjádření a důraz sexuální dospělosti ženy.

Poslední kapitola této práce je věnována kultuře sexuality ve spojitosti s médii. Cíleně jsem se zaměřila na zkoumání médií pro zákaznický okruh ženy. Ke zkoumání fenoménů, kterými jsou kultura sexuality a média, mě přivedla zkušenost získaná až v průběhu studia podkladů pro tuto práci. Zjistila jsem, že v euroamerické kultuře, konkrétně v oblasti sexuality jako takové, nejsou žádné signifikantní pravidelnosti týkající se úpravy ženského těla.

Práce se skládá ze dvou částí, teoretické a výzkumné. Teoretická část začíná popisem jednotlivých aspektů daného tématu, které jsou již uvedeny výše, a končí propojením těchto aspektů ve snaze ukázat, že na sebe navzájem navazují a zároveň ze sebe čerpají.

Výzkumná část využívá metodu strukturovaného rozhovoru. Pro účel této práce jsem vytvořila soubor 40 otázek zaměřených jak na všeobecný pohled na ženskou sexualitu, tak na subjektivní pohled respondentek na danou problematiku. Strukturovaný rozhovor jsem zvolila z důvodu snazšího uchopení intimního tématu, ale také proto, že mám možnost s respondentkou navázat osobní kontakt, seznámit ji s tématem. V neposlední řadě mě k využití této metody vedl i zájem o její vyzkoušení v praxi.

Uvědomuji si, že rozhovor jako výzkumná metoda je náročný z hlediska stráveného času a koncentrace, a to jak pro stranu tazatele, tak i dotazovaného. Náročnost spočívá také v rychlosti a objektivitě nasbíraných dat a v jejich následném zpracování. Předem jsem všechny tyto aspekty zvážila, a přesto jsem došla k názoru, že strukturovaný rozhovor je pro mou práci nejvhodnější.

Cíl

Před začátkem celé práce jsem si stanovila tyto cíle.

Hlavní cíl:

- Cílem mé práce je zjistit, zda je pro ženy žijící v euroamerickém kulturním okruhu při vývoji jejich sexuality určující spíše kultura, nebo výchova.

Vedlejší cíle:

- Cíl 1: zjistit, zda kultura sexuality dnešních žen bude ovlivněna výchovou rodičů.
- Cíl 2: zjistit, zda ženským vzorem bude ve většině případů matka.
- Cíl 3: zjistit, zda současné ženy jsou ovlivněny „ideálem“ ženské krásy propagovaným v médiích.

I Teoretická část

„Člověk se stává člověkem procesem učení se kultuře.“ (Lawless, 1996, s. 47)

1 Teorie kultury

V této kapitole se budu věnovat prvnímu ze tří aspektů, a to kultuře jako takové. Abych se vydala správným směrem, položila jsem si pro mě základní otázky: „Co je to kultura?“ a „Je kultura propojena se sexualitou?“ Kultura je velmi rozmanitý jev, a proto je nalezení její definice složité. V obecné rovině lze říci, že kultura je produktem veškeré lidské činnosti. Takto široká definice je pro potřeby mé práce nevyhovující. Významné aspekty kultury budou samozřejmě nastíněny, nicméně cílem této kapitoly bude úzké vymezení pojmu kultury ve vztahu k ženské sexualitě a nalezení těch aspektů fenoménu kultury, které se jí významně dotýkají.

V další části kapitoly se zajímám o modely kultury. Jako výchozí pramen jsem použila knihu R. Lawlesse „Co je to kultura“¹. Z knihy čerpám i v závěrečné části kapitoly, která se zaměřuje na učení se kultuře.

1.1 Vývoj definice kultury

Kultura je lidský způsob života. Nelze ji určit z chování jedince, ani kultura sama toto chování nestanovuje. Jednání lidí je spíše dáno jejich vytvořeným pojetím kultury. Autorů, kteří se pokusili definovat kulturu, je velké množství. Pro představu samotného vývoje a chápání kultury v jednotlivých obdobích uvádím tři vybrané definice, na kterých poukazuji na jejich shodné znaky. Shodu vnímám především v prvku společnosti a jejích zvyků. Odlišné znaky jsou naopak v počtu popisovaných prvků, ze kterých se kultura v daném období skládá.

Jako první uvádím Tylorovu definici z roku 1871.

„Kultura... v širším etnografickém smyslu je komplexní celek, zahrnující poznání, víru, umění, morálku, zákony, zvyky a ostatní způsobilosti a návyky, které člověk získal jako člen společnosti.“ (Lawless, 1996, str. 42).

---

¹LAWLESS, Robert. *Co je to kultura*. Praha : Votobia, 1996. s. 46, 47 ISBN 80 – 7198- 106- 0

Jako druhou uvádím definici Giddensovu z knihy Sociologie.

„Kulturu tvoří hodnoty, k nimž se lidé hlásí, normy, které dodržují, a hmotné statky, které vytvářejí.“ (Giddens, 1997, s. 32)

Kultuře jako takové se člověk učí životem ve společnosti, bez ní se stává tvorem nesocializovaným. Tento proces začíná již od narození, kdy na člověka působí mnoho vlivů. Ty nám pomáhají zapojit se do společnosti, ve které žijeme. Nejsme ale pouhými pasivními příjemci řádu a tradic, sami je také tvoříme. Aktivujeme v našem okolí další podněty. Mezi hlavní vlivy v procesu socializace patří rodina, škola, vrstevníci a stále více i média. Ta se v současnosti stávají velmi silným šířitelem kultury a umožňují určitý způsob kontaktu s kulturami z jiných částí světa. Tuto skutečnost vystihuje poslední ze tří definic, které jsem vybrala.

„Kultura je souhrnné označení pro všechno, čím se člověk odlišuje od zvířete. Je to soubor činností a výtvorů této činnosti, které lidem umožňují přežít v přírodním prostředí, spolu se souborem věr a představ, které tomuto přežití chtějí dát smysl. Schopnost tvořit kulturu kompenzuje orgánovou a instinktivní nevybavenost člověka pro život v přírodním prostředí. Díky kultuře jsou lidé schopni vyrovnávat se s tlaky přírody nikoli přizpůsobováním svého vlastního organismu, nýbrž modifikací svého prostředí. Základní předpoklady pro kulturní přeměnu prostředí spočívají ve schopnosti pracovat v koordinaci s druhými lidmi, jež je u člověka zajišťována zvládnutím komunikace prostřednictvím symbolů.“ (Keller, 2002, s. 179,180)

Aspekt kultury, jak je patrné z výše uvedených definic, je rozsáhlý a dalo by se říci, že každá z definic částečně odpovídá na položenou otázku: „Co je to kultura?“. Za nejzajímavější považuji definici uvedenou Lawlessem, který se pokusil rozdělit kulturu na dva modely - model lidový a model analytický.

1.2 Modely kultury

Lidové modely

Lidové modely jsou druh pravidel, která lidé používají pro jednání a chování v každodenních situacích. Můžeme říci, že lidovým modelem je např. podání pravé ruky při pozdravu. Lidé, kteří spolu žijí nebo se často setkávají, používají obvykle stejných lidových modelů. Tato skupina lidí se nazývá společnost a v užším významu je to např. rodina.

Lidové modely jsou jinými slovy „návody“, jak se chovat. Jelikož jsou si všichni lidé podobní, a to jak biologicky, tak i psychologicky, jsou i tyto modely stejné, nebo alespoň velmi podobné. Dané modely jsou pro nás navíc připraveny již v momentě, kdy do společnosti vstupujeme, tedy když se narodíme. Většinu života poté strávíme učením se těmito modelům. Do lidových modelů proto můžeme zařadit jak výchovu jako aspekt, který na nás působí od narození, tak i sexualitu, která je nám z části daná, ale z části se jí také učíme.

Analytické modely

Jsou to modely, které reprezentují chování, struktury, organizace a instituce lidí všech zemí a dob. Jedná se o modely uměle vytvořené v rámci vědeckého bádání, které mají sloužit ke srovnání jednotlivých kultur a k jejich obecnému popisu. Tyto modely se snaží jednotlivé společnosti pojímat objektivně a nestranně, což není tak úplně možné, bereme-li v potaz daného tvůrce modelu, který vždy patří do určité společnosti. Ten z jejích lidových modelů vychází a je jimi ovlivněn. Analytické modely nás v takové míře jako modely lidové neovlivňují. Mají, jak je patrné z jejich názvu, analyzovat lidské chování a srovnat ho.

Podle Lawlesse je to především sociokulturní dědictví, ze kterého se učíme a čerpáme zkušenosti. Ono sociokulturní dědictví je pro každou kulturu specifické, a proto jsou specifické i rozdíly mezi jednotlivými kulturami a jejich rituály všedního dne. (Lawless, 1996)

Domnívám se, že aspekt kultury při vývoji a tvorbě ženské sexuality je velmi důležitý, jak je ukázáno na obou modelech. To, jakou se žena stane, jak uvažuje, jaké plány má do budoucnosti, i to, co je pro ni normální a správné, vychází z kultury, z které pochází. Je možné říci, že kultura je primárně rodina. Zdrojem naší kultury jsou její členové.

Pramenem poznání a učení jsou pro člověka rodiče jako předobraz budoucího společenského, ale i sexuálního soužití. V rámci našeho zařazení do společnosti se kultuře učíme. Toto učení můžeme rozdělit do dvou skupin - na formální a neformální.

1.3 Učení se kultuře

Neformální učení

Je založeno na nahodilé instrukci a napodobování jednotlivých rolí dospělých, obvykle bez vymezení času. Většinou probíhá formou příběhů, pověstí nebo legend, které demonstrují

kulturní normy a ukazují vzorce jednání. V naší kultuře je např. v takových příbězích zakotveno rčení, že dobro zvítězí nad zlem. (Lawless, 1996) Můžeme říci, že neformálním učením je nám předkládán i vzorec rodiny.

Formální učení

Je ovlivněno nejrozšířenějším modelem, který určuje nadřazená skupina každé společnosti. Obsahuje kulturou stanovené normy a nejčastěji jí představuje školní výchova. Tím, že jsme si biologicky všichni podobní, v nás podle Lawlesse existuje duch příbuznosti, což je znalost podobných očekávání a chování, avšak kultura z nás tvoří odlišné členy společnosti. (Lawless, 1996)

My, občané České republiky, máme svou vlastní kulturu, kterou jsme si osvojili ve výchově rodinné a školní. Díky lidovým modelům je kultura naučená a sdílená, a proto můžeme velkou část lidského chování předpovědět. Zkušenosti, které nám rodiče či starší příbuzní předávají, nás mají varovat a připravit na situace, které zažijeme.

K předání těchto zkušeností lidé více než jiní živočichové používali a používají symboly. Řeč, hudba, tanec, rituály, zdobení těla či oblékání jsou nejen symboly, ale i projevy kultury a po staletí předávané zkušenosti ze všech oblastí života. Tyto symboly a rituály si spojujeme se zvuky, tvary, předměty a vůněmi, aniž by to byly jejich skutečné vlastnosti. Pokud chceme studovat a pochopit kulturu jednotlivých společností, nesmíme odsuzovat jejich zvyky a považovat je za nesmyslné nebo iracionální ve srovnání s námi vyznávanou kulturou. Měli bychom se je snažit pochopit jako projev rozdílnosti kultur, jako možnost „univerzálního aspektu kultury“. (Lawless, 1996)

Na otázku, „Co je to kultura?“ jsem se v této kapitole pokusila odpovědět z různých úhlů. Na základě představení vybraných definic a jejich porovnání jsem se snažila ukázat určitý vývoj, který je přímo úměrný vývoji společnosti. Jako další jsem popsala dva základní pilíře kultury podle Lawlesse, a to lidový a analytický model, ve kterých jsem našla propojení jak s výchovou, tak i se sexualitou. Těmito modely jsem částečně odpověděla na otázku druhou, zda je kultura propojená se sexualitou?

2 Výchova

Tato kapitola navazuje na kapitolu předchozí, především na část učení se kultuře, protože výchova je ve své podstatě jedním z nástrojů, jehož prostřednictvím se učíme kultuře.

Úvod této kapitoly se zabývá výchovnými činiteli a jejich působením na dítě, od jeho narození do období adolescence. Zároveň se pokusím definovat některé z významných pojmů týkajících se výchovy a jejího působení na psychosexuální vývoj. V neposlední řadě se zaměřím na způsob výchovy dívek v euroamerické kultuře. Jak jsem již citovala v předešlé kapitole, člověk se neustále učí. Biologický základ daný člověku tzv. od přírody, kterým se podobáme jiným živočichům, je zapotřebí rozvinout, abychom se od živočišné říše odlišili a stali se lidmi.

2.1 Činitelé výchovy

První, kdo na nás působí jako činitel výchovy, jsou ve většině případů naši rodiče nebo opatrovníci. Později se těmito činiteli stávají vrstevníci a školní prostředí. Nesmíme zapomenout ani na prostředí, ve kterém žijeme, tedy kulturu regionální i státní.

Moderní pedagogika chápe výchovu mimo jiné i jako pomoc dítěti pochopit a začlenit se do stávající společnosti. (Svobodová, Šmahelová, 2007)

Jedním z nejdůležitějších činitelů výchovy, jak jsem již zmínila na začátku kapitoly, jsou rodiče působící na dítě ať už úmyslně, nebo neúmyslně. Postoje rodičů k dítěti se vytváří již před jeho narozením a specifikace těchto postojů přichází, pokud si rodiče přejí znát pohlaví dítěte. Určení pohlaví dítěte před narozením napomáhá některým rodičům představit si chování a jednání vůči dítěti tak, jak ho sami mají zafixované z jejich dětství. (Matějček, 1986)

Jedním ze zásadních faktorů v určení pohlavní identity je konečné určení pohlaví po narození, které se uskuteční na základě posouzení anatomického tvaru genitálií. Po zařazení mezi ženy nebo muže je již určený směr, kterým se bude výchova ubírat. S tím souvisejí další situace a výchovné programy předem určené pro jednotlivá pohlaví. (Karsten, 2006)

„Dnes jsme toho názoru, že převážná část psychosexuálního vývoje probíhá teprve po narození, a to díky procesům, které můžeme nazvat jako výchova, učení a ovlivňování.“
(Karsten, 2006, s. 23)

V rámci této definice musím dodat, že z pohledu etnologického se ve většině kultur praktikuje pohlavně specifická výchova. Každý kulturní okruh má v sobě přetrvávající, silně zakořeněný stereotyp mužské a ženské role. Na druhou stranu dochází k určitému uvolnění a některé společnosti nejsou již v tomto ohledu tolik striktní.

Ženská sexualita je v rámci společnosti tvořena již v momentě, kdy je dítěti - dívce přiřazeno společenské postavení odvislé od jejího pohlaví, například přiřazením společenských rolí (dcera, sestra, vnučka, kamarádka), získáním jména, ale i vybraným druhem hraček, barev a oblečení. Již to, že dítěti říkáme věty typu: „Ty jsi hodná holčička“, nebo „Ty jsi princezna“ a vysvětlujeme jí rozdíl mezi děvčaty a chlapci, je počátkem vývoje rozdílnosti.

Dívčí a chlapecké vlastnosti zakořeněné ve společnosti ovlivňují rodiče v tom, jak ke svému dítěti přistupovat. Všeobecně se například předpokládá, že dívky jsou citlivější, zranitelnější a křehčí než chlapci. (Janošová, 2008) V euroamerické kultuře se především uplatňuje pohlavně specifická výchova. Na ženy působí mnoho činitelů, které pozitivně nebo negativně ovlivňují jejich postoje k budoucí roli ženy. Otázka zní, jakým způsobem se ženské roli dívka učí? Odpověď nám mohou poskytnout teorie pohlavní identity.

2.1.1 Teorie pohlavní identity

Z různých druhů teorií pohlavní identity jsem pro svou práci vybrala tři - Freudovu psychoanalytickou teorii, teorii sociálního učení a teorii kognitivně vývojovou. K výběru mě vedly následující argumenty. Freudova teorie je teorií průlomovou, která zahájila nový pohled na psychosexuální vývoj lidstva. Teorie sociálního učení se zabývá genderem, kterému se věnuji v kapitole o sexualitě. Třetí, Kohlbergova teorie, se zabývá genderem i pohlavní identitou. Každá z těchto teorií popisuje principy, kterými si dítě osvojí genderové stereotypy a učí se genderovému chování.

1. Freudova teorie psychosexuálního vývoje

Freudova teorie je založena na pěti vývojových fázích dítěte: orální, která probíhá od narození do 12. až 18. měsíce, fáze anální probíhající od 12. až 18. měsíce do 36. měsíce, fáze falická, která zahrnuje jedince od 3. do 6. roku života, fáze latence probíhající od 6. do 12. roku. Poslední fáze, genitální, probíhá od 12. roku až do dospělosti. V každé z těchto etap vývoje je jedinec stimulován a uspokojován jinou částí svého těla, a tím jsou stimulována určitá centra jeho vývoje. Stadium latence je podle Freuda stadiem přípravy na osvojení si sociální role a kultury, ve které dítě žije.

Freudova teorie se také nazývá teorie identifikace, na základě které dítě začíná napodobovat chování rodiče stejného pohlaví. (Claire, Renzetti, Curran, 2003)

2. Teorie sociálního učení

Teorie sociálního učení je založena na posilování určitého genderově správného chování a modelování jedince. Dítě vstupuje do předem připraveného systému a přizpůsobuje se mu. Je odměňováno nebo trestáno za napodobování některých druhů chování, přičemž nejčastěji napodobuje chování toho, kdo jej za to odměňuje. Ve snaze vychovatele a celého výchovného systému je naučit jedince normám společnosti a připravit ho na budoucí život ve společnosti. (Claire, Renzetti, Curran, 2003)

3. Kohlbergova kognitivní teorie vývoje pohlavních rolí

Kognitivně vývojová teorie vychází ze studia mentálních procesů. Dítě se kolem 3. roku života učí genderu své pohlavní sounáležitosti tím, že hledá řád v sociálním světě, jenž ho obklopuje. Tvoří vzorce, které mu pomáhají pochopit vlastní Já a samotné sociální role. Tyto kategorie se nazývají schémata. Jedním z nich je i tzv. pohlavní schéma. Pokud si v dětství vytvoříme určité genderové stereotypy, které se týkají chování, postojů či oblékání, jen těžko je potom v dospělosti odbouráváme. (Claire, Renzetti, Curran, 2003)

2.2 Vývoj ženské výchovy

Prvním ženským vzorem pro většinu dívek je jejich matka. Dívky matku většinou napodobují v rámci jejich hry a učí se tak neúmyslně ženské roli. Toto výchovné působení je nepřímé, to znamená, že se dítě učí vlastní zkušeností - prožitím situace. (Svobodová, Šmahelová, 2007) V této souvislosti bych ráda poukázala na neformální učení se kultuře,

zmíněné v první kapitole, kam bychom ovlivnění dívek prvním ženským vzorem mohli zařadit.

Do období před nástupem puberty jsou pohlavní rozdíly založené spíše na společenských rolích. V období puberty začínají hrát roli i rozdíly biologického rázu. Přelomovým obdobím pro dívky je doba první menstruace, která je určitým potvrzením příslušnosti mezi ženy. Pokud v tuto dobu dívka nemá nablízku někoho, kdo by jí nastalé změny v jejím těle vysvětlil, chápe je většinou spíše negativně a často se jim i brání. (Janošová, 2008) K tomu patří i takové projevy chování, jako je ovazování hrudníku, nošení volného oblečení nebo vyhýbání se kolektivu.

V období dospívání, kdy na člověka působí všechny již zmiňované aspekty, se přidávají konkrétní zkušenosti s vlastní sexualitou. Jedinec se učí navazovat vztahy a prožívat všechny pocity s nimi spojené - touhu, rozkoš, ale i nenávisť.

Sexualita v tomto věku plní několik velmi důležitých funkcí. Mladý člověk pracuje na vlastní identitě, sebejistotě a sebeúctě. Navazuje kontakty s opačným pohlavím, uspořádává si systém morálních a etických hodnot, snaží se rozhodovat bez pomoci rodičů. Pokouší se o nezávislost a v této souvislosti i o získání sociálního statusu ve skupině. Právě v této fázi vývoje již rodiče nemají na jedince převažující výchovný vliv. Výchova a formování se rozděluje mezi vrstevníky, školu a první zaměstnání. (Claire, Renzetti, Curran, 2003)

2.3 Sexuální výchova ženy

První sexuální kontakty navazují dospívající dívky spíše ze zvědavosti než za konkrétním úmyslem. Dívky v tomto věku jsou sice reprodukčně funkční, ale jejich psychika je prozatím nezralá. Některé mohou hledat v kontaktech s chlapci náhradu rodiny a kompenzovat tak špatné emocionální podmínky v rodině. (Šilerová, 2004) V tomto období sexualita pro dívky ještě zdaleka nepředstavuje pohlavní styk.

Je potřeba si navíc uvědomit, že současní mladí dospívající lidé v naší společnosti vnímají sexualitu diametrálně odlišně než jejich rodiče. Rodiče, vychovávaní v cenzuře způsobené komunismem, a to částečně nebo zcela bez přístupu informací o sexualitě, antikoncepci a sexuálních právech, nebudou pravděpodobně otevřeně komunikovat se svými potomky o sexuálním chování, i když ne vždy tomu tak samozřejmě musí být.

Také současná sexuální výchova musela být pro určitou generaci rodičů složitá, vezmeme-li v potaz, že byli vychovaní v jednom velkém otazníku. (Janošová, 2008) My, „revoluční děti“, jsme sice měli přístup k materiálům o sexualitě, na školách jsme zažili sexuální výchovu, ale všechno bylo anonymní a nic neříkající. Generace mých rodičů nemá zažitou zkušenost se sexuální výchovou, a tak se mnohdy nejsou schopni svým potomků v těchto otázkách přiblížit.

Pro generaci současných mladých lidí však sexualita také není zcela běžným tématem hovoru. Pokud se již o sexualitě hovoří, ve většině případů je tématem hovoru sexuální vztah žen a mužů v obecné rovině a v rámci všeobecné interpretace okolí. O své vlastní sexualitě dospívající a dospělé ženy hovoří jen omezeně.

Výchova je z mého pohledu nedílnou součástí našeho vývoje a dozrání v dospělého jedince. V každé životní etapě na nás výchovně působí jiné činitele, stáváme se tak všestrannými bytostmi. Nejdůležitějšími výchovnými činiteli v našem životě jsou rodiče a partneři, tedy lidé, se kterými jsme citově propojeni.

Teorie pohlavní identity se odvíjí od způsobu myšlení naší kultury, která se již nespokojí pouze s biologickým a psychologickým vývojem, ale zařazuje do ní i prvky společenské. Ty umožňují zamyslet se nad ženskou rolí ve společnosti a samotnou výchovou žen, která je sice stále specifická, ale dochází v ní k uvolnění a zamýšlení se nad jinými metodami výchovy. Výchova jde ruku v ruce se socializací a předáváním kulturních tradic a zvyklostí.

3 Sexualita

Tato kapitola je zaměřena na témata pohledů společnosti na sexualitu, normy sexuálního chování a míru univerzálnosti těchto norem. Dále se zde zabývám vznikem a vývojem sexuality u žen z hlediska anatomického a fyziologického s poukazem na prenatální vývoj sexuality a ovlivnění jednotlivých center pohlavními hormony. V neposlední řadě zde budou nastíněny pojmy, které jsou v dnešní době se sexualitou velmi úzce spojeny, a to pohlaví gender a genderová identita, o nichž jsem pojednala již v kapitole 2.1.1. Závěr kapitoly je věnován souvislostem mezi ženskou a mužskou sexualitou a kulturou.

„Aby kultura přežila, lidé se musí rozmnožovat, a pohlavní spojení je jediným způsobem“. (Oakley, 2000, str. 79.)

Sexualita nás obklopuje na každém kroku, je nedílnou součástí našeho života a nás samých. V dnešní době existuje mnoho pohledů a názorů na sexuální normu, jednou z nich je tzv. tradiční norma.

„Tradiční norma sexuálního chování je vymezena jako trvalé přitahování a vzrušení dospělou osobou opačného pohlaví, kdy by cestou nenásilného sblížení mělo dojít k oboustranně chtěné souloži, přičemž by neměla absentovat tendence k vytvoření trvalejšího partnerství.“ (Brzek, 1999, s. 18)

Na jedné straně tato definice normy sexuálního chování sice postrádá širší pohled na lidskou sexualitu a její rozmanitost, ale na straně druhé nám jasně říká, k čemu primárně naše sexualita slouží - jednoznačně k rozmnožování.

Sexualita je člověku dána od narození, stejně jako každému živému tvorů. To, co nás od ostatních živočichů odlišuje, jsou hormonální pudy obalené do psychologických, sociálních a kulturních vrstev, díky nimž většina lidí dokáže své sexuální pudy kontrolovat a lépe ovládat. Významné jsou i faktory rodinné a společenské. (Imeliński, 1983)

„Každý člověk se rodí do určitého společenství, do určitého historického období charakterizovaného v rámci dané kultury i určitou sexuální morálkou, tedy kodifikovanými i nepsanými a pouze tradicí předávanými normami.“ (Weiss, 2001, s. 13)

V každém časovém okamžiku a v každé kultuře jsme řízeni pravidly, ať už jde o normy jakéhokoli druhu. Tato pravidla a pohled na sexualitu se budou v kulturách měnit a přizpůsobovat novým podmínkám ve společnosti. (Weiss, Zvěřina, 2001)

3.1 Formování sexuality

Biologickým základem sexuality je pohlavní dvojtvárnost čili dimorfismus. Ta je určena chromozomálně a spočívá v odlišném zastoupení hormonů a jejich množství u jednotlivého pohlaví. Primárním znakem sexuálního dimorfismu je pohlavní genotyp ve dvou variantách 46 XX a 46 XY. Nazýváme je pohlaví chromozomální. (Fraňková, Klein, 1997)

Formování pohlaví z neutrálního základu začíná mezi 7. - 10. týdnem po oplození, kdy jsou již dány základy pro dotyčné pohlaví. Jako první se vytvářejí pohlavní orgány vnitřní, a poté mezi 12. - 16. týdnem pohlavní orgány vnější. (Weiss, P. a kolektiv, 2010)

Diferenciace mozkových oblastí začíná mezi 16. - 28. týdnem nitroděložního života. Vlivem hormonů, které na počátku formují a ovlivňují pohlaví, rovněž dochází ke stimulaci mozkových center, která později ovlivní sexuální chování. Psychosexuální vývoj následuje po anatomickém vývoji embryonálních gonád, kdy při správném vývoji gonád můžeme předpokládat sexuální diferenciaci, myšlení a cítění. (Weiss, P. a kolektiv, 2010) Pokud by byl například plod ženského pohlaví v době nitroděložního života vystaven větším dávkám androgenů, projeví se již na základní škole některé typicky mužské znaky chování. (Karsten, 2006)

U dospělé ženy můžeme v hypotalamu a lymfatickém systému nalézt řídicí funkce pro sexuální chování. Produkce pohlavních hormonů hypotalamem do značné míry spoluurčuje, na kolik se žena cítí být ženou a v jaké míře je přitažlivá pro muže. (Karsten, 2006)

Sekundární znaky sexuální rozdílnosti, především znaky anatomické, se plně rozvíjejí během puberty a adolescence. Patří sem zejména sekundární pohlavní znaky. Jako příklad uvádím: ukládání podkožního tuku, růst pubického ochlupení nebo změna hlasu, které hrají velkou roli v následném sexuálním chování. (Fraňková, Klein, 1997)

Terciárními znaky sexuálního dimorfismu jsou rozdíly v chování, cítění, myšlení a projevech. Jsou zde přítomny difference mezi pohlavími v chování, reprodukčním cyklu i psychosexuálním vývoji. Terciární znaky výrazně ovlivňuje vnější prostředí jedince, avšak svou úlohu zde hrají i vrozené předpoklady. (Fraňková, Klein, 1997)

3.2 Pohlaví, gender, genderová identita

V předešlých kapitolách byl nastíněn vývoj sexuality, do které patří i následující pojmy: pohlaví, gender, genderová role a jádrová identita.

Pojem pohlaví, v angličtině „sex“, používáme v případě, že mluvíme o biologickém rozdílu mezi mužem a ženou, kdy jsou to rozdíly konstantně dané kulturně i společensky. (Oakley, 2000) Podle Janošové má pojem pohlaví několik významů - např. pohlaví chromozomální, pohlaví vnějších genitálií, hormonální pohlaví. Všechny tyto pojmy souvisejí s biologickým určením pohlaví. (Janošová, 2008)

Rod, anglicky „gender“, vyjadřuje rozdíly mezi muži a ženami na poli kulturního a sociálního chování. Tyto rozdíly mají v historickém vývoji proměnlivý charakter podle společenského postavení žen a mužů. Můžeme říci, že čím více má společnost snahu se rozvíjet, tím jsou proměny mužské a ženské role zřetelnější. (Janošová, 2008) V „Příručce pro genderově citlivé vedení škol“ (sestavila Irena Smetáčková, vydalo Otevřená společnost, o.p.s.) je pojem gender vysvětlen takto:

„Gender je kulturně-sociální koncept, který vyjadřuje představu, že lidské bytosti lze dělit na dvě skupiny – ženy a muže, jež jsou definovány protikladně a hierarchicky, přičemž jim jsou přisuzovány odlišné charakteristiky, schopnosti a další sociální atributy, které v našem kulturním pojetí vesměs zvýhodňují muže“. (Smetáčková, 2007, s. 7)

Ze samotného genderu vychází role rodové, které jsou souhrnem představ o mužích a ženách ve společnosti, ale i popisem všeobecných přesvědčení o tom, jací mají být. Většinou nejsou výsledkem přímé zkušenosti, nýbrž jsou přebírány a udržovány tradicí. (Janošová, 2008)

Jádrová rodová identita je čistě vnitřní složka osobnosti, kterou jedinec prožívá. Je součástí Já a její části nemusejí být proječovány navenek. Jedinec v této roli vyjadřuje to, kým se cítí být uvnitř. (Janošová, 2008)

Rozdíl mezi rodovou rolí a identitou je v tom, že rodovou roli přijímáme jako roli společenskou a často se do ní stylizujeme za nějakým účelem. Naše identita, tedy to, zda se cítíme být mužem či ženou pohlavně, se ale příliš nemění. (Janošová, 2008)

3.3 Ženská a mužská sexualita a kultura

V této kapitole bych ráda nastínila propojení mezi sexualitou žen, mužů a kulturou. Vede mě k tomu fakt, že kultura je jeden z mnoha aspektů formování sexuality.

Rozdíly v kultuře žen a mužů můžeme nalézt v rovině pohlavní, rodičovské, sociální a pracovní. Z pohledu kultury jsou ženské a mužské prvky dvě podkultury existující v každé společnosti. Ženská a mužská podkultura vychází z biologického předurčení pohlaví, tzn. že z nich mohou vycházet i tradiční role muže a ženy. Tyto dvě podkultury jsou například významné ve funkci socializace nových jedinců - dětí. Velmi důležitá je propojenost mezi ženskou a mužskou sexualitou pro správný vývoj dítěte, kdy ženy a muži předávají tradice nejen z oblasti sexuality. Prvky těchto dvou podkultur se prolínají v různých rovinách lidského života a vazby mezi těmito podkulturami se mění v závislosti na tradici, vrstvě a době. (Vrhel, 2002)

V této kapitole o sexualitě, jednom z hlavních aspektů vývoje a formování ženské sexuality, jsem se snažila definovat sexualitu, její vývoj a aspekty, které ji ovlivňují. Dále jsem objasnila několik důležitých pojmů souvisejících se sexualitou a nastínila jsem vztahy mezi ženskou a mužskou sexualitou a kulturou.

4 Kultura sexuality

Téma kultura sexuality jsem do této práce zařadila z důvodu nízkého povědomí o ní v naší společnosti. V následující kapitole se budu věnovat popisu a nastínění kultury sexuality v praktickém životě. Termín kultura sexuality čerpám z modulových učebních textů J. Skupnika „Panoráma Antropologie biologické - sociální – kulturní“.

Kultura sexuality je pouze výsečí obecné lidské sexuality. U žen se používá ve významu vylepšování a přetváření ženského těla na znamení dospělosti, plodnosti a krásy, které je tak odlišné pro jednotlivé národy. Toto krášlení má význam jak biologický (reprodukční), tak sociální (určité sociální postavení). Různé kultury po celém světě mají své tradiční rituály na úpravy ženského těla, do kterých zahrnujeme např. oblékání. (Skupnik, 2007) Tyto rituály mají dlouholetou evoluční historii a vyvíjejí se s jednotlivými národy. Některé se vyskytují shodně ve všech kulturách. Četné rituály zkrášlení byly převzaty do běžného užívání a staly se pro ženy samozřejmými a nepostradatelnými, aniž by si uvědomovaly jejich původ nebo význam. Rituály na počest dospělosti a krásy ženského těla nejsou většinou dědičné, ale předávají se v souvislosti s tradicí a mají význam pro chování a mezilidské vztahy. (Fraňková, Klein, 1997)

4.1 Tradice domorodých kultur versus euroamerická kultura

Názor na to, jak má vypadat krásná žena, se po staletí měnil. Byl ovlivněn kulturou, časem a industriálním vývojem společnosti. Jedno kritérium ale zůstává, a to mladiství vzhled a poměr poprsí - pas - boky. Tento poměr mají muži zakódovaný po staletí a pomáhá jim vybrat si tu správnou a plodnou partnerku. „*Prsa symbolizují schopnost kojení. Útlý pas popírá těhotenství. Boky zvýrazní prostornou pánev a naznačují hladký porod.*“ (Proust, 2008, s. 4)

Kultura sexuality v euroamerické kultuře je na první pohled zaměřena na módu, tedy na zahalování ženského těla - tlumit nahotu, ale navodit pozornosti. Vše možnými modely a trendy se snaží ženy upoutat pozornost opačného pohlaví, kdy jednu velkou část módy tvoří spodní prádlo. Oděv jako takový doplňují obuví, pro kterou platí, že všeobecným sexuálním symbolem je obuv s vysokými podpatky. Podstatná je rovněž úprava vlasů, především střih a

barva. Neméně významné jsou samozřejmě šperky, které v euroamerické kultuře zdůrazňují a podtrhují ženskou krásu.

U domorodých kmenů² je tradice kultury sexuality zakotvena především ve zdobení vlastního těla, tedy kůže. Oblečení ve smyslu euroamerické módy u nich nehraje v kultuře sexuality takovou roli.

Pokusím se o nástin rozdílností ve zdobení některých partií ženského těla mezi euroamerickou kulturou a domorodou kulturou³. Mezi partie, které jsem vybrala, patří obličej, poprsí, genitál a kůže jako celek.

Pro zkrášlení obličej v euroamerické kultuře se nejvíce upřednostňuje líčení, tzn. malování obočí, očních víček, řas, rtů. Dále malování obličej (make up). Preferován je přirozený vzhled, tedy jemné rysy, symetrie obličej, bílé zuby. Ženy nosí většinou šperky z kovů, ale i jiných materiálů. Pro většinu žen je typický různý počet propíchnutí lalůček uší. Méně časté, ale převážně u mladých žen oblíbené je propíchnutí obočí, nosu, jazyka, horního nebo spodního rtu a brady. Upřednostňovaným šperkem, který se do těchto částí upevňuje, je ozdoba ve tvaru kroužku nebo kuličky. Krk euroamerických žen často zdobí různé náhrdelníky a méně často tetování, které je více otázkou módy než kulturního významu.

U domorodých kmenů je symbolem krásy barvení očních víček na černo nebo červeně, propíchnutí nosní přepážky, horního a dolního rtu, do kterého si ženy zasazují kousky krystalu (pelelé) nebo nabarvené kusy dřeva a kovu (tembetu)⁴. Typické je i zabroušení nebo vytrhání předních zubů, ale i propíchnutí ušních lalůček, do kterých se nasazují různě velké a těžké ozdoby, které je mají zvětšit. (Darwin, 2006) U různých domorodých kmenů se ženské tělo upravuje již od útlého dětství. Například u některých afrických kmenů se dívkám prodlužují ušní lalůčky a protahují krky do štíhlých siluet za pomoci náhrdelníků. Výsledným efektem je velká sexuální přitažlivost.

Všeobecné mínění o poprsí euroamerických žen je, že by mělo být pevné, symetrické a dostatečně velké, jak nám ukazují „sexy symboly“ na obálkách pánských časopisů. Toto povědomí podporuje nesčetné množství podprsenek zajišťujících zvětšení nebo alespoň vylepšení celkového vzhledu ňader. Všeobecně platí, že si euroamerické ženy svá ňadra

---

² Domorodé kmeny Afriky, Jižní Ameriky, Indonezie.

³ Domorodé kmeny Afriky, Jižní Ameriky, Indonezie.

⁴ Domorodé kmeny Afriky.

zahalují do podprsenek všemožných barev a typů. Snaha o dosažení ideálního poprsí souvisí s rostoucím počtem plastických operací prsou.

Podíváme-li se na ňadra domorodých žen, spatříme pravý opak euroamerického ideálu. Domorodé ženy vidí symbol krásy ve visících velkých prsech zdůrazňujících mateřství. Některé domorodé ženy si ňadra nechávají tetovat nebo si je při slavnostních příležitostech malují. Jak u euroamerických žen, tak u žen domorodých jsou ňadra považována za symbol krásy, erotiky a mateřství a ve většině kultur, a to i pokud nejsou zahalena, jsou považována za intimní partie. Opačnému pohlaví je zakázáno se na ně dívat. (Darwin, 2006)

Úprava genitálu se v euroamerické kultuře týká především úpravy pubického ochlupení, která je masově rozšířena a má funkci jak estetickou, tak hygienickou. Do úpravy genitálu můžeme zahrnout také tetování, piercing a v poslední době se pomalu rozšiřující chirurgickou korekci.

V domorodých kmenech je úprava genitálu velmi rozmanitá a většinou symbolizuje pohlavní zralost ženy. Rovněž zdůrazňuje a vylepšuje krásu genitálu. Jednou z úprav je zavěšení rolniček nebo kamínku na malé stydké pysky, které při chůzi cinkají, čímž dává žena najevo svou dospělost. Znamé jsou i „hotentotské zástěrky“, kdy jsou mladým dívkám uměle prodlužována labia. Dalšími úpravami jsou propichování a tetování genitálu, ale také ve světě velmi diskutovaná ženská obřízka a modifikace genitálu. (Vrhel, 2002, Darwin, 2006)

Můžeme říci, že v euroamerické kultuře je znakem pohlavní dospělosti první menstruace, avšak před první menstruací se úpravy genitálu nedělají. Další modifikace genitálu se týká spíše jedinců než skupin. U domorodých kmenů vznikají tyto modifikace ještě před první menstruací, protože s první menstruací již dívka dospěla a může plnit své „povinnosti“ dané jí její kulturou.

Poslední z hodnocených částí těla je kůže jako celek. Kůže euroamerických žen je většinou přirozená. Nedochozí k porušení její integrity. Mezi základní úpravy kůže můžeme zařadit holení, opalování, tetování a piercing.

Ženy domorodé si naopak kůži nařezávají a způsobují si tak jizvy různého tvaru a velikosti, které jim slouží jako ornamenty zdůrazňující jejich krásu, plodnost, ale i společenské postavení. Významné je tetování, které se u domorodých žen vyskytuje hojněji

než u žen euroamerických. Stejně tak i propichování částí těla je zde častější než v kultuře euroamerické.

Symbolem ideálu ženské krásy a sexuality je v euroamerické kultuře štíhlá žena s pevným tělem. Naopak v domorodé kultuře je tímto symbolem žena plných a oblých tvarů, připomínající naši Věstonickou venuši. V čem je tedy rozdíl? Ten můžeme chápat v odlišném pojetí blahobytu. Pro euroamerickou kulturu je to štíhlost, představující i zdraví, pro kultury domorodé je to oplácenost až tloušťka, která představuje blahobyt.

4.2 Zdobení mužů

Tuto podkapitolu jsem zařadila proto, abych poukázala na fakt, že i symbolika zdobení mužů má svůj význam. Oakley ve své knize „*Pohlaví, gender a společnost*“ upozorňuje na rozdílnost mezi zdobením mužů a žen a jeho symboliku. V oblasti Pacifiku nebo některých částí Afriky si ženy vybírají muže podle bohatosti zdobení a jejich osobní krásy. V euroamerické kultuře je tomu většinou naopak. Atraktivita může je spatřována v jeho společenském postavení a schopnosti prosadit se. (Buss, 1994). Z toho vyplývá, že současná euroamerická žena, pokud chce být úspěšná, musí pečovat o svůj zevnějšek, aby působila přitažlivě.

To se potvrdilo ve výzkumu „*Obraz ženy v médiích a reklamě a jeho vliv na veřejné mínění o rovnosti mužů a žen*“.⁵ Na tomto příkladu je vidět i onen rozdíl jednotlivých kultur v chápání sexuality a postavení muže a ženy ve společnosti. Je důležité si uvědomit, že bez maskulinní složky by se nevyvíjela ani složka femininní. Prvky jsou pro každou kulturu originální, ale ne vždy pochopitelné pro jiná společenství. Míšením kultur a jednotlivých tradic a zvyků došlo přirozeně k výběru toho nejlepšího a nejatraktivnějšího. Byla tak definována „dokonalá krása“, a to především v euroamerické společnosti.

V této části jsem se pokusila nastínit aspekt kultury sexuality, v podobě tradičních úprav ženského těla, které poukazují na rozdíly v chápání krásy a sexuální přitažlivosti mezi euroamerickou kulturou a kulturami africkými a indonéskými. V těch je úprava těla vázaná na tradice jednotlivých domorodých kmenů, zatímco v euroamerické kultuře jsem tuto tradici nenašla. Z tohoto důvodu jsem zaměřila svou pozornost na další aspekt kultury, na kulturu

---

⁵ Zero: TNS Factum. 2003. *Obraz ženy v médiích a reklamě a jeho vliv na veřejné mínění o rovnosti mužů a žen.*

sexuality a média. V následující kapitole se budu věnovat tomu, co dnešní mladé ženy euroamerické kultury motivuje k úpravě svého těla.

4.3 Kultura sexuality a globální média

Globální média ovlivňují náš život, naše rozhodování a názory. Pokud se podíváme na prezentování ženského prvku v globálních médiích, stále převládá stereotypní role matky a ženy v domácnosti. Podle Pavlíka (2005) popisují globální média od počátku jejich vzniku dokonalou ženu - její vzhled, sexualitu a společenskou roli. Dávají návod na ženskou krásu, módu a cítění, potažmo na pohled společnosti na ženu.

Jak má ale vypadat krásná žena? Co považujeme za krásu? Tyto otázky si kladu, když si prohlížím některé s tzv. „lifestylových“ časopisů.

Globální média ve svých sděleních reprodukují genderové stereotypy prostřednictvím genderových rolí běžně přijímaných společností. Ty jsou mnohdy definovány jako biologická danost. (Pavlík, 2005) Pod pojmem žena či muž si představíme soubor stereotypních vzorců chování a vlastností, které jsou typické pro ženu či muže. U žen přepokládáme spíše pasivitu, menší technickou zdatnost, citlivost, závislost a péči o zevnějšek. (Renzetti, Curran, 2003).

Co se týče vzhledu, jsou na ženy kladeny vyšší nároky než na muže. Je to způsobeno především jejich neustálým hodnocením a srovnáváním. Když ženy ve veřejné sféře dosáhnou nějakého postavení, měly by podle Pavlíka (2005) splňovat ideál krásy a feminity. Všeobecné povědomí o vzhledu krásy ženy média podporují a podílí se na určité kontrole nad ním.

Už mezi dívkami v pubertě jsou určité zásady péče o tělo, například holení nohou a podpaží, úprava obočí, barvení vlasů nebo líčení obličeje. Myslím si, že většinu zkrašlovacích metod dívky odpozorují od svých matek a dále z televizních reklam, jejichž slogany doslova nabízejí řešení všech tělesných problémů dospívající dívky. Jsme „uvěznění“ v koloběhu péče o naši krásu a společnost nám nedovolí z něj odejít. Pavlík uvádí, že *„krása je v naší kultuře konstruována jako mladá krása“*. (Pavlík, 2005 s. 54) Jedním z nejzávažnějších problémů „mladé krásy“ je tzv. redefinice ženského, která se ve skutečnosti vůbec o zdraví ženy nezajímá, ale nabízí mnoho kosmetických, farmaceutických a plastických vylepšení, které mají z ženy udělat krásnou a mladou. Přitom tlak, který média vytvářejí na ženy ohledně vzhledu, podle Pavlíka rozhodně není nevinný.

Jeden příklad za všechny uvádí Pavlík: „V rubrice „Zdraví“ Lidových novin se pak můžeme například dočíst, že se botulotoxin používá jako další zbraň proti vráskám čili, jinými slovy, že je zdravé si nechat (opakovaně) vsříknout pod kůži velice potentní jed, který v podstatě paralyzuje obličejové svaly)!“ (2005 s. 54)

Kultura sexuality euroamerického světa se v mnohém odlišuje od kultury sexuality domorodých kmenů. Rozdíly spatřuji především v definování toho, co je krásné a sexuálně přitažlivé, a dále v tradici, která je u domorodých kmenů zachována, zatímco v euroamerické kultuře jsem na ni nenarazila.

V kapitole Kultura sexuality jsem se snažila nastínit tuto kulturu. Rozdělila jsem ji na tři části. První částí jsem se zabývala hledáním rozdílů ve zkrášlování těla mezi euroamerickou kulturou a domorodou kulturou. Ve druhé části se zabývám zdobením mýzu a jeho symbolikou ve vztahu k ženám. V poslední části jsem se zmiňovala o kultuře sexuality a globálních médiích. Na tomto místě jsme si mohli povšimnout vlivu médií na kulturu sexuality v praxi.

5 Závěr teoretické části

V teoretické části bakalářské jsem se zaměřila na nastínění tři stěžejních aspektů, které formují ženskou sexualitu. Patří mezi ně sexualita, výchova a kultura. Zmíněné oblasti jsem popsala v jejich obecné podobě a v jednotlivých aspektech jsem se snažila nalézt souvislosti mezi ženskou sexualitou a jejím formováním prostřednictvím právě popisovaného aspektu. Myslím si, že v určité podobě se to podařilo. Dále bylo mým cílem propojit jednotlivé popisované oblasti mezi sebou navzájem a nalézt tak souvislost mezi sexualitou, kulturou, výchovou a ženskou sexualitou. Výsledkem tohoto hledání je můj osobní závěr, že tyto aspekty spolu velmi úzce souvisejí, vycházejí jeden z druhého a v některých rovinách se spojují. Nemůžeme na ně tedy nahlížet v souvislosti s formováním ženské sexuality jako na solitéry, ale musíme je chápat komplexně a pozorovat, zda na nás působí stejně velkou silou, nebo některý z nich převažuje.

Při tvorbě teoretické části jsem čerpala z literatury z oborů sociologie, psychologie a sexuologie. Dále jsem chtěla tento základ rozšířit o specifika především z oblasti kultury a sexuality, kdy jsem používala převážně učební texty pro antropology. Snažila jsem se uchopit toto téma spíše z pohledu společenského než čistě sexuologického, a proto jsem jako poslední podkapitolu zařadila kulturu sexuality a média. Ta měla ukázat vliv médií na krášení žen v euroamerické kultuře.

II Výzkumná část

6 Metodika výzkumu

Zvolila jsem teoreticko-výzkumný typ bakalářské práce a k realizaci praktické části standardizovaný rozhovor. Vybrala jsme jej záměrně, protože téma a typ otázek, na které jsem se ptala, jsou dle mého názoru intimní a pouhá dotazníková forma by navíc pravděpodobně neposkytla dostatečné informace potřebné k utvoření celistvého pohledu. Rozhovor mi také poskytl možnost vysvětlit charakter otázek a v případě potřeby je dále rozvést. Přestože byl časově náročný, nabídl mi více informací při zhodnocení výzkumu než samotný dotazník.

Standardizovaný rozhovor je ve své podstatě charakterově velmi podobný dotazníku. Je založen na daném souboru otázek. Tazatel se tohoto souboru otázek drží, nekládá tak do rozhovoru svůj postoj nebo zájem. Standardizovaný rozhovor slouží, stejně jako dotazník, ke zjišťování postojů, názorů a znalostí v populaci a mnohdy i napomáhá rozšíření poznatků v oblasti dotazovaného tématu. (Bártlová, Sadílek, Tóthová, 2005)

Oproti nestandardizovanému rozhovoru vidím výhody standardizovaného v jednodušším zpracování dat, dále v osobním kontaktu s respondentem, který je vzhledem k intimnímu tématu i pro mne jako pro tazatele důležitý. Další výhody spatřuji v možnosti interakce s respondentem v průběhu rozhovoru či v možnosti poskytnutí doplňujících informací respondentovi k dané otázce nebo celému tématu. Standardizovaný rozhovor, určený pro můj výzkum, se skládal celkem ze 40 otázek

Oslovila jsem 40 respondentek ve věku od 18 do 32 let. Z toho s rozhovorem nakonec souhlasilo 31 respondentek. Na všech 40 otázkách jich odpovědělo 27. Rozhovory jsem uskutečnila v období od listopadu 2011 do ledna 2012 ve městech Jablonec nad Nisou, Liberec, Pardubice, Praha a Třebíč.

V úvodní části strukturovaného rozhovoru jsem se zaměřila na obecné otázky, jako je věk a vzdělání, aby byla na jedné straně zachována anonymita respondentek, na straně druhé aby byla skupina určitým způsobem kvantifikována. Dále jsem zahrнула otázky, které respondentky seznamovaly s tématem. Ve druhé části jsem použila otázky dichotomické a trichotomické, škálové a výčtové, u kterých se dotazované ženy vyjadřovaly k otázkám

tykajících se tématu a společnosti. Ve třetí části jsem použila stejné typy otázek jako v části druhé. Zde se respondentky vyjadřovaly ke svojí osobě.

Do výsledné zpracování a prezentace výsledků jsem nezařadila otázky číslo 4 (*Máte stálého partnera?*) a 17 (*Jestliže ano, jak dlouho trvá nebo trval tento vliv?*), jejichž výsledky nebyly pro mou práci validní.

Odpovědi jsem dále zpracovala do tabulek a grafů pomocí programu Microsoft Excel.

Veličiny a jejich symbolika užitá v tabulkách a v grafech:

Rozsah souboru (počet respondentek v dané skupině)	n
Absolutní četnost	ni
Relativní četnost	fi

Vzorec pro výpočet relativní četnosti vyjádřené v procentech:

$F_i (\%) = \text{počet } n_i * 100 / \text{výzkumný vzorek}$

7 Výzkumné otázky

Na základě výzkumu jsem si stanovila 4 výzkumné otázky.

Otázka č. 1 Jaký bude zájem respondentek o téma ženské sexualitu?

Otázka č. 2 Bude pro většinu respondentek ženským vzorem matka?

Otázka č. 3 Kolik respondentek bude ovlivněno vlivem médií v pohledu na ženskou sexualitu?

Otázka č. 4 Vyhledají respondentky při problémech se svou sexualitou odborníka?

8 Prezentace výsledků

Otázka č. 1

Kolik je vám let?

a) 18 – 22

b) 23 – 27

c) 28 – 32

Tabulka č. 1 – Věk respondentek.

Věk respondentek	ni	fi (%)
18-22	13	42%
23-27	14	45%
28-32	4	13%
Suma (Ó)	31	100%

Na první otázku odpovědělo nejvíce respondentek ve věku 23 – 27 let, a to 14 (45%). Druhou velmi početnou skupinou byly ženy ve věku 18- 22 let v této kategorii jich odpovědělo 13 (42%). Nejméně oslovených žen, celkem 4 (13%), odpovědělo v poslední věkové kategorii 28 – 32, pouze 4 (13%) respondentky.

Otázka č. 2

Jaké je Vaše ukončené vzdělání?

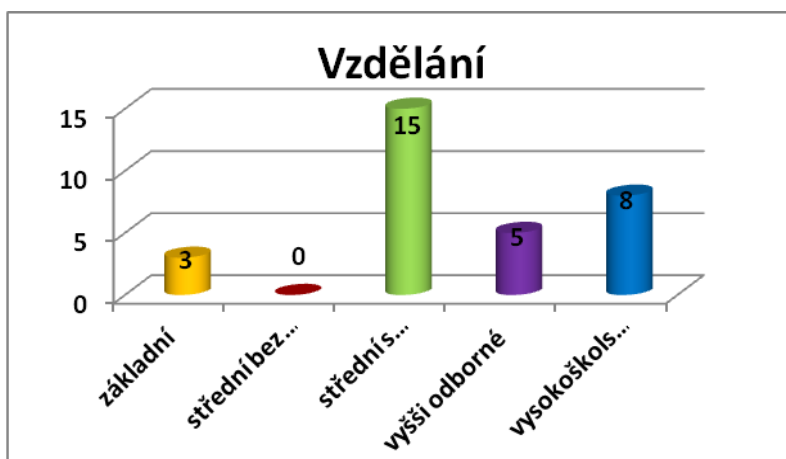
a) Základní

b) Střední bez maturity

c) Střední s maturitou

d) Vyšší odborné

e) Vysokoškolské

Obrázek č. 1 – Vzdělání respondentek.

V druhé otázce jsme se dozvěděli, jak je patrné z grafu (Obr. č. 1), že nejvíce respondentek zvolilo v kategorii vzdělání odpověď středoškolské s maturitou, a to celkem 15 (48%). Druhou nejvíce zastoupenou kategorií bylo vysokoškolské vzdělání u 8 (26%) dotazovaných. Na třetím místě bylo vzdělání vyšší odborné s počtem 5 (16%) dotazovaných. Základního vzdělání dosáhly celkem 3 (10%) respondentky. Vzdělání středoškolské bez maturity neměla žádná respondentka (0%).

Otázka č. 3

Zajímá Vás téma ženské sexuality?

- a) *Ano*
- b) *Ne*

Tabulka č. 2 - Zájem o téma ženské sexuality.

Možnosti odpovědí	ni	fi (%)
Ano	28	90%
Ne	3	10%
Suma (Ó)	31	100%

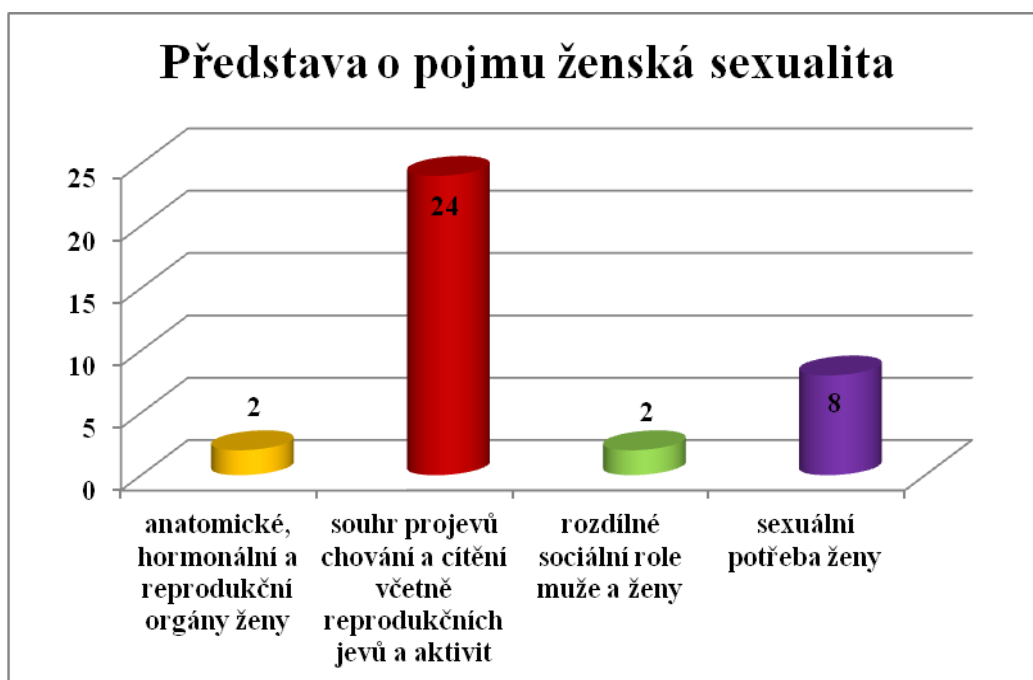
V této otázce respondentky odpovídaly na to, zda se zajímají o svou sexualitu. Tím jsem si ověřila, zda je téma rozhovoru zajímavé. Na možnost A (Ano) odpovědělo 28 (90%) žen. Na druhou možnost B (Ne) odpověděly 3 (10%) respondenty. V případě, že oslovená

žena odpověděla záporně, zeptala jsem se jí, zda chce v rozhovoru pokračovat. Na tuto otázku odpověděly všechny 3 (10%) pozitivně.

Otázka č. 5

Co si představíte pod pojmem ženská sexualita?

- a) *Anatomické, hormonální a reprodukční orgány ženy*
- b) *Souhrn projevů chování a citění včetně reprodukčních jevů a aktivit*
- c) *Rozdílné sociální role muže a ženy*
- d) *Sexuální potřeba ženy*

Obrázek č. 2 – Představa pojmu ženská sexualita.

Výsledek otázky číslo 5 nastínil obecnou představu žen o pojmu ženská sexualita. Dotazované ženy měly možnost vybrat více odpovědí. Nejvíce jich zvolilo odpověď B (*souhrn projevů chování a citění včetně reprodukčních jevů a aktivit*) - 24 krát. Dále 8 žen vybralo odpověď D (*sexuální potřeba ženy*). Odpověď A (*anatomické, hormonální a reprodukční orgány ženy*) a C (*rozdílné sociální role muže a ženy*) upřednostnil stejný počet žen, tedy 2 - viz graf Obr. č. 3. Odpověď B, kterou respondentky volily nejčastěji, v sobě zahrnuje nejvíce prvků, které ženskou sexualitu tvoří.

Otázka č. 6

Myslíte si, že je ve společnosti dostatečně probírána otázka ženské sexuality?

a) Ano, dostatečně

b) Ne

c) Nevím

Tabulka č. 3 - Otázka ženské sexuality.

Možnost odpovědi	ni	f _i (%)
Ano	5	16%
Ne	17	55%
Nevím	9	29%
Suma (Ó)	31	100%

Z tabulky vyplývá, že většina, tedy 17 (55%) oslovených žen, vybrala odpověď A (ne). Podle jejich názoru tedy není otázka ženské sexuality ve společnosti dostatečně probírána. 9 (29%) respondentek zvolilo odpověď C (nevím). Nevěděly, zda je otázka ženské sexuality dostatečně probírána. Odpověď A (ano) vybralo 5 (16%) dotazovaných žen.

Otázka č. 7

Zabýváte se svou sexualitou?

a) Ano

b) Ne

Tabulka č. 4 - Zabýváte se svou sexualitou?

Možnost odpovědi	ni	f _i (%)
Ano	23	74%
Ne	8	26%
Suma (Ó)	31	100%

Tato tabulka uvádí, na kolik se ženy zabývají svou sexualitou. Tou se zabývalo 23 (74%) respondentek a nezájem o svou sexualitu vyslovilo 8 (26%) žen. Respondentky se zajímají o téma ženské sexuality všeobecně, ale ve spojitosti se svou osobou o ni již nejeví takový zájem.

Otázka č. 8

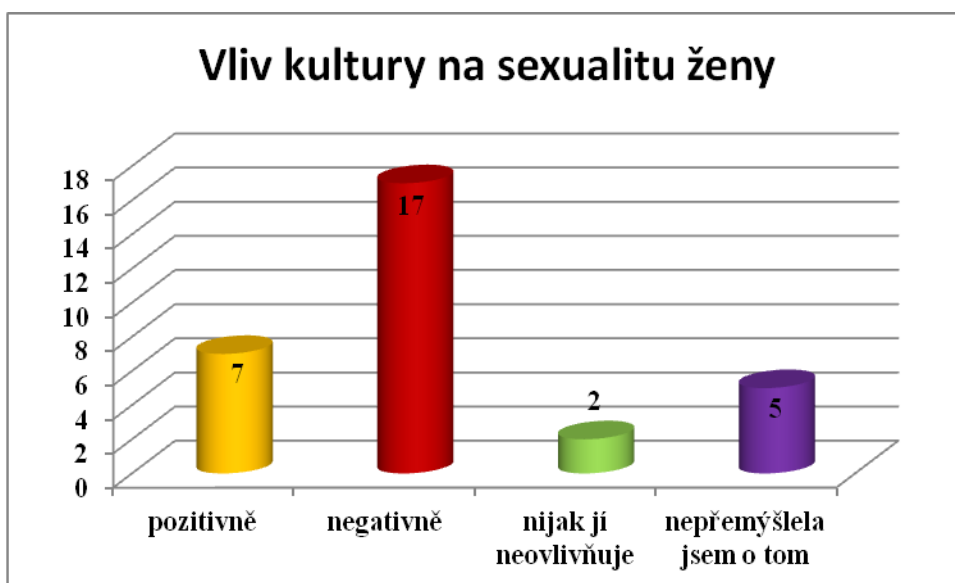
Jakým způsobem ovlivňuje kultura, ve které žijete, sexualitu ženy?

a) *Pozitivně*

b) *Negativně*

c) *Nijak ji neovlivňuje*

d) *Nepřemýšlela jsem o tom*

Obrázek č. 3 – Vliv kultury na sexualitu ženy

Aspekt kultury je ve vývoji sexuality ženy důležitý, jak se zmiňuji v kapitole 1.1.2. *Modely kultury*. Proto mne zajímalo, jak skupina oslovených respondentek vnímá vliv kultury na sexualitu ženy. Jak je patrné z grafu (Obr. č. 3), 17 (55%) dotazovaných vnímá vliv kultury negativně, pouze pro 7 (23%) žen je pozitivní. 5 (16%) respondentek nad vlivem kultury na sexualitu ženy nikdy nepřemýšlelo a podle 2 (6%) dotazovaných kultura sexualitu ženy nijak neovlivňuje.

Otázka č. 9

Slyšela jste někdy pojem „kultura sexuality“?

a) *Ano*

b) *Ne*

Tabulka č. 5 – Pojem kultura sexuality.

Možnost odpovědi	ni	fi (%)
Ano	7	23%
Ne	24	77%
Suma (Ó)	31	100%

Kultuře sexuality se věnuji v kapitole 1.4. *Kultura sexuality*. Proto mne zajímalo, zda ve skupině oslovených žen je tento pojem známý. Nejvíce z nich - 24 (77%) odpovědělo negativně, pouze 7 (23%) žen odpovědělo pozitivně.

Otázka č. 10

Jaké aspekty podle Vás nejvíce ovlivňují vývoj ženské sexuality?

Přiřaďte čísla od 1 do 6, přičemž 6 je nejvyšší.

a) Škola

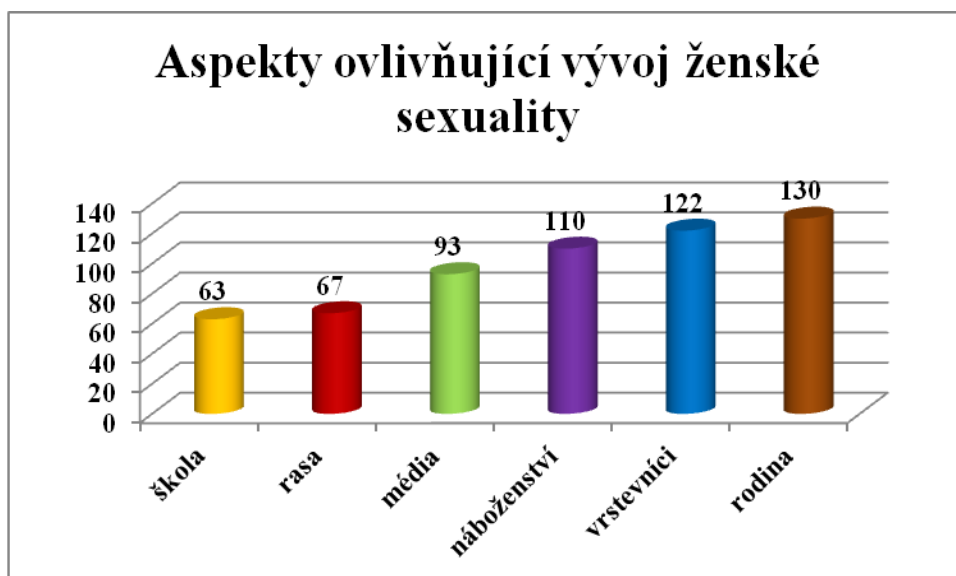
b) Rasa

c) Media

d) Náboženství

e) Vrstevníci

f) Rodina

Obrázek č. 4 – Aspekty ovlivňující vývoj ženské sexuality.

V této otázce oslovené ženy přiřazovaly čísla dle důležitosti, kterou přiřadaly nabízeným možnostem. Maximum možných bodů pro jeden aspekt je 186 bodů. (31*6). Z grafu (Obr. č. 4) je patrné, že nejdůležitějším aspektem ve vývoji ženské sexuality je dle respondentek možnost F (*rodina*), která získala celkem 130 bodů ze 168 možných. Na druhém místě byla možnost E (*vrstevníci*) - 122 bodů. Dále se umístila možnost D (*náboženství*) se 110 body. Z této otázky vyplývá, že rodina je dle respondentek velmi důležitá.

Otázka č. 11

Měla jste možnost v období dospívání s někým o své sexualitě hovořit? Pokud ano, s kým?

a) *Ano*

b) *Ne*

c) *Nevím*

Tabulka č. 6 - Možnost rozhovoru v dospívání o své sexualitě.

Možnost odpovědi	Ano		Ne	Nevím	Suma (Ó)
	Matka	Kamarádka			
ni	15	8	6	2	31
fi (%)	48%	26%	19%	6%	100%

Tabulka č. 6 ukazuje výsledky, které se týkaly otázky Možnost rozhovoru v dospívání o své sexualitě. 23 (74%) respondentek tvrdilo, že měly možnost v dospívání o své sexualitě hovořit. Z toho 15 (48%) žen hovořilo s matkou a 8 (26%) respondentek hovořilo s kamarádkou. 6 (19%) oslovených nemělo možnost hovořit s nikým a 2 (6%) respondentky neví, zda o této problematice mohly s někým hovořit.

Otázka č. 12

Vysvětlil Vám někdo změny ve vašem těle v období puberty?

a) *Ano*

b) *Ne*

c) *Nepamatuji se*

Tabulka č. 7 – Edukace v období puberty.

Možnost odpovědi	ni	fi (%)
Ano	23	74%
Ne	7	23%
Nepamatuji se	1	3%
Suma (Ó)	31	100%

Otázka číslo 12 potvrzuje předešlou otázku číslo 11, kdy respondentky shodně odpověděly Ano. Na uvedenou otázku jich podle tabulky č. 7 odpovědělo kladně 23 (74%) Shodné s odpovědi na otázku číslo 12 je i tvrzení Ne, které zvolilo 7 (23%) respondentek. A pouze 1 (3%) z žen si nepamatuje, zda jí změny v období puberty někdo vysvětlil.

Otázka č. 13

Kdo byl, nebo je Vaším ženských vzorem?

- a) Slavná osobnost
- b) Starší sestra
- c) Kamarádka
- d) Matka
- e) Neměla jsem ženský vzor

Obrázek č. 5 – Ženský vzor

Jedním z faktorů formování ženské sexuality je i ženský vzor. U této otázky jsem předpokládala, že jím pro většinu respondentek bude matka. Graf na obrázku č. 5 však dokládá, že respondentky ve 13 (42%) případech zvolily odpověď E (*neměla jsem ženský vzor*). Na druhém místě se umístila odpověď A (*slavná osobnost*), kterou uvedlo 8 (26%) respondentek, a až na třetím místě volilo 7 (23%) oslovených odpověď D (*matka*).

Otázka č. 14

Ovlivnila Vás tato osoba ve vývoji vaší sexuality?

a) *Ano, ovlivnila*

b) *Ne, neovlivnila*

Tabulka č. 8 - Ovlivnila Vás tato osoba ve vývoji vaší sexuality?

Možnost odpovědi	ni	fi (%)
Ano, ovlivnila	11	35%
Ne, neovlivnila	20	65%
Suma (Ó)	31	100%

V tabulce č. 8 jsou zobrazeny výsledky z otázky č. 13. Pozitivní vliv ženského vzoru vyslovilo 11 (35%) respondentek pozitivně. 20 (65%) dotazovaných žen odpovědělo, že ve svém vývoji sexuality nebyly ovlivněny. Z uvedené tabulky tedy plyne, že i přesto, že respondentky ženský vzor měly, jejich sexualitu to příliš neovlivnilo.

Otázka č. 15

Myslíte si, že se jí podobáte?

a) *Ano*

b) *Ne*

Tabulka č. 9 - Myslíte si, že se jí podobáte?

Možnost odpovědi	ni	fi (%)
Ano	9	29%
Ne	22	71%
Suma (Ó)	31	100%

V této otázce mě především zajímalo, zda se respondentky, které byly osobou z otázky číslo 13 ovlivněny, stylizovaly do role této osoby, respektive zda je to ovlivnilo ve smyslu jejího chování, vzhledu apod. Tabulka č. 9 dokládá, že odpověď A (*ano*) zvolilo 9 (29%) oslovených žen, odpověď B (*ne*) uvedlo 22 (71%) respondentek. Z čehož vyplývá, že i přes ženský vzor a jeho vliv se respondentky nesnažily této osobě podobat.

Otázka č. 16

Nechala jste se v období dospívání ovlivnit rodiči v úpravě Vašeho vzhledu?

a) *Ano*

b) *Ne*

Tabulka č. 6 – Vliv rodičů na úpravu vzhledu v dospívání.

Možnost odpovědi	ni	fi (%)
Ano	9	29%
Ne	22	71%
Suma (Ó)	31	100%

Rodina je tvořená rodiči, kteří mohou podstatně ovlivnit vývoj jedince. V této otázce jsem se zaměřila na vliv rodičů, co se vzhledu jako sexuální projevu týče. Respondentky zvolily odpověď kladnou celkem 9 krát (29%), většina z dotazovaných však vybrala odpověď negativní - celkem 22 (71%) záporných odpovědí.

Otázka č. 18

V čem jste se nechala ovlivnit?

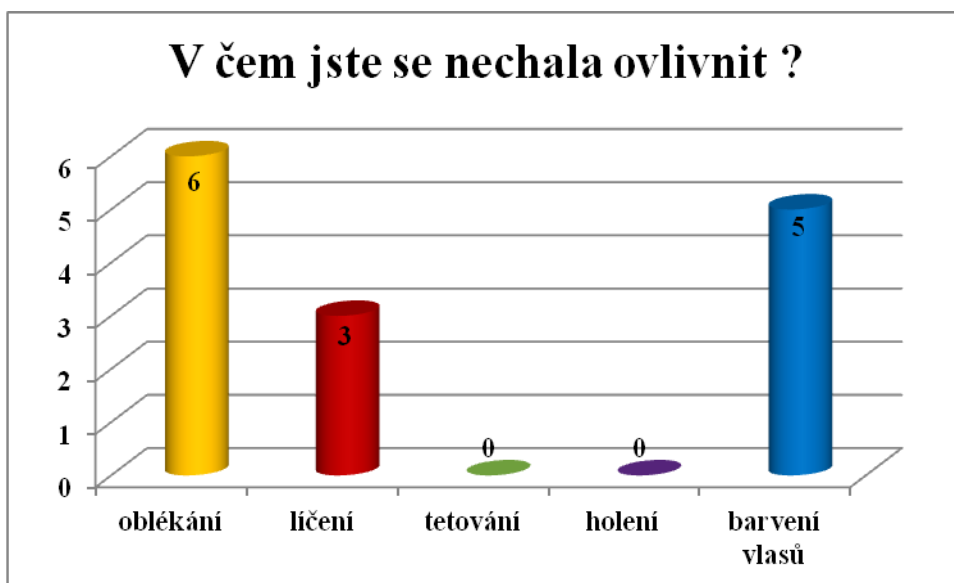
a) *Oblékání*

b) *Líčení*

c) *Tetování*

d) *Holení*

e) *Barvení vlasů*

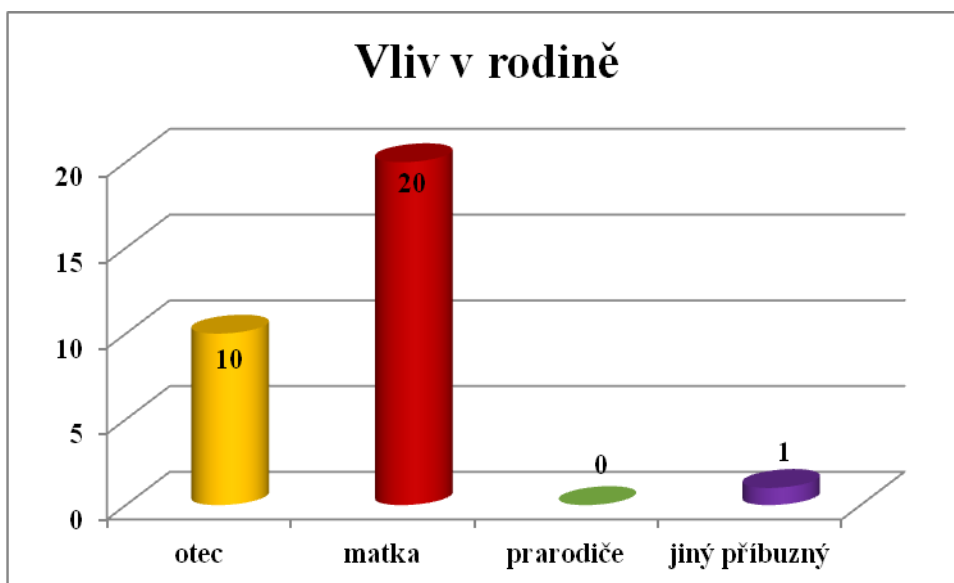
Obrázek č. 6 – V čem jste se nechala ovlivnit?

Na tuto otázku odpovídalo pouze 9 respondentek, které v otázce číslo 16 odpověděly kladně. Ženy měly možnost více odpovědí, proto jsou hodnoty v grafu (Obr. č. 6) součtem jednotlivých odpovědí. Respondentky byly ovlivněny převážně v oblékání (6 krát), barvení vlasů (5 krát) a líčení (3 krát).

Otázka č. 19

Kdo měl ve Vaší rodině největší vliv?

- a) *Otec*
- b) *Matka*
- c) *Prarodiče*
- d) *Jiný příbuzný*

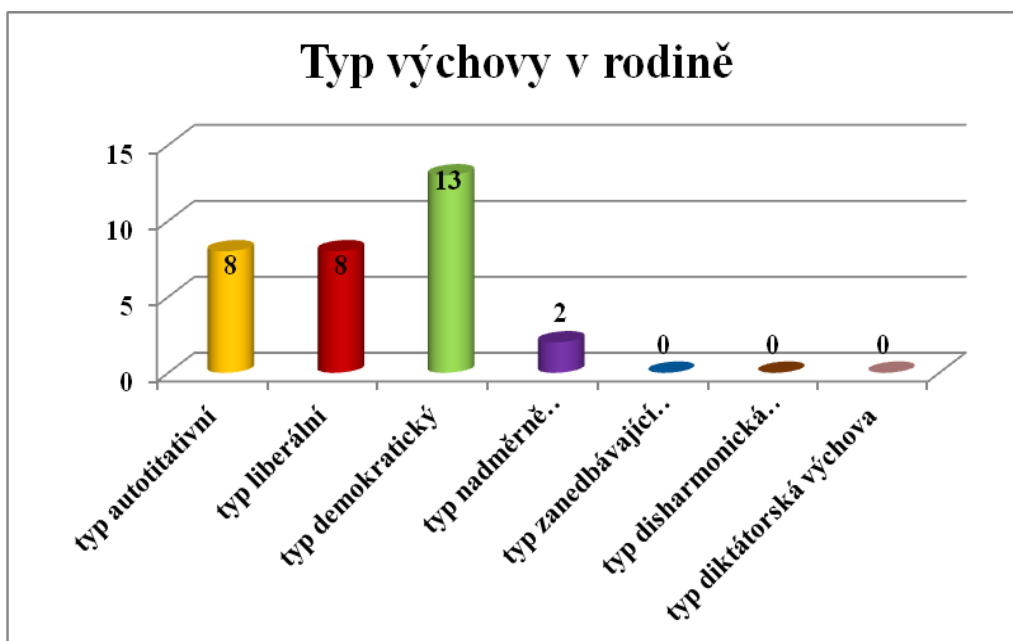
Obrázek č. 7 – Vliv v rodině.

V této otázce jsem se zajímala o to, kdo měl v rodině sledované skupiny žen největší vliv. Oslovené ženy nejčastěji volily možnost B (*matka*). Takto odpovědělo 20 (65%) respondentek viz graf (Obr. č. 9). Na dalším místě skončila možnost A (*otec*). Tu zvolilo 10 (32%) žen. Pouze 1 (3%) dotazovaná žena vybrala odpověď C (*jiný příbuzný*). Pokud se zpětně podíváme na otázky číslo 13 a 14, které se zabývaly ženským vzorem a vlivem ženského vzoru na vývoj sexuality, můžeme zde vyzorovat určitý paradox. Respondentky převážně neměly ženský vzor (otázka č. 13) a ani většinu z dotazovaných ženský vzor neovlivnil (otázka č. 14), přesto více respondentek 20 (65%) zvolilo matku.

Otázka č. 20

Jaký typ výchovy jste v rodině zažila?

- a) *Typ autoritativní*
- b) *Typ liberální*
- c) *Typ demokratický*
- d) *Typ zanedbávající výchova*
- e) *Typ nadměrně ochranná výchova*
- f) *Typ disharmonická výchova*
- g) *Typ diktátorská výchova*

Obrázek č. 8 – Typ výchovy v rodině.

Typ výchovy v rodině je pro formování ženské sexuality velmi důležitý. Ve 13 (42%) případech v rodinách respondentek převažovala demokratická výchova. Na druhém i třetím místě ve shodném počtu 8 (26%) odpovědí zvolily ženy výchovu liberální a autoritativní. Zajímavé je, že 2 (6%) oslovené ženy uvedly odpověď E (*nadměrně ochranná výchova*).

Otázka č. 21

Myslíte si, že způsob výchovy rodičů ovlivnil postoj k Vaší sexualitě?

- a) *Ano*
- b) *Ne*
- c) *Nevím*

Tabulka č. 7 – Výchova a postoj sexualitě

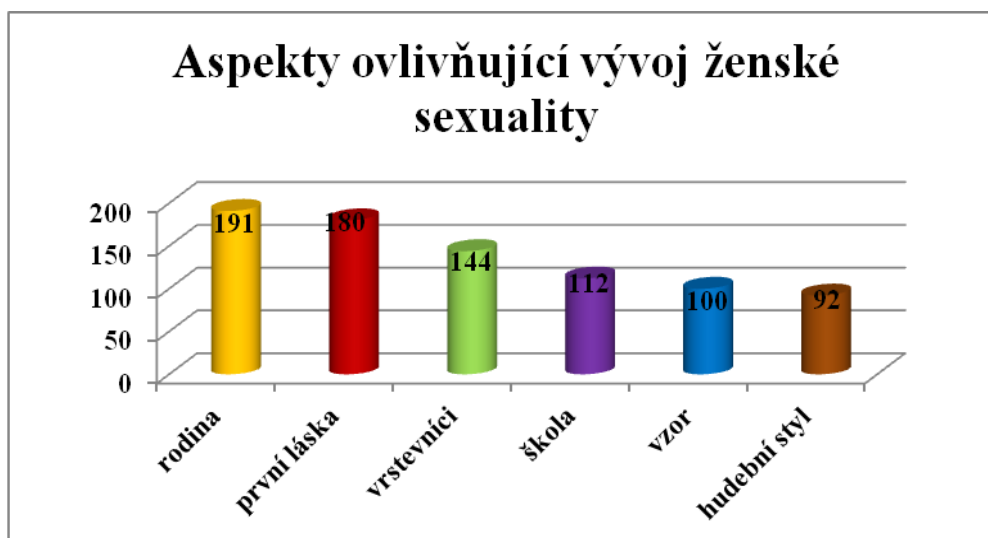
Možnost odpovědi	ni	fi (%)
Ano	19	61%
Ne	7	23%
Nevím	5	16%
Suma (Ó)	31	100%

Z této tabulky vyplývá, že sexualita 19 (61%) oslovených žen byla ovlivněno výchovou rodičů. Naopak 7 (23%) dalších žen ovlivněno nebylo a 5 (16%) jich neví, zda bylo způsobem výchovy rodičů ovlivněno. Tento stav koresponduje s výsledkem u otázek číslo 6 a číslo 10, kdy se respondentky nejvíce svěrovaly v otázkách dospívání matce. Ovlivňujícím aspektem ženské sexuality byla rodina.

Otázka č. 22

Ohodnořte na stupnici od 1 do 10, jaký vliv měly následující aspekty na vývoj Vaší sexuality. (1 je nejnižší vliv)

- a) Rodina (matka, otec, jiný příbuzný)
- b) První láska
- c) Vrstevníci (kamarádka, kamarád)
- d) Škola (učitel, učitelka)
- e) Vzor
- f) Hudební styl

Obrázek č. 9 – Aspekty ovlivňující vývoj ženské sexuality

V této otázce měly respondentky ohodnotit aspekty z nabídky dle důležitosti vlivu na jejich sexualitu. Hodnoty v grafu (Obr. č. 9) jsou součtem všech hodnot. Maximum pro jeden aspekt tvoří 310 bodů. Nejvíce bodů získala odpověď A (*rodina*) - 191 bodů, jako druhá nejčastější byla odpověď B (*první láska*) - 180 bodů a jako třetí odpověď C (*vrstevníci*) - 144 bodů.

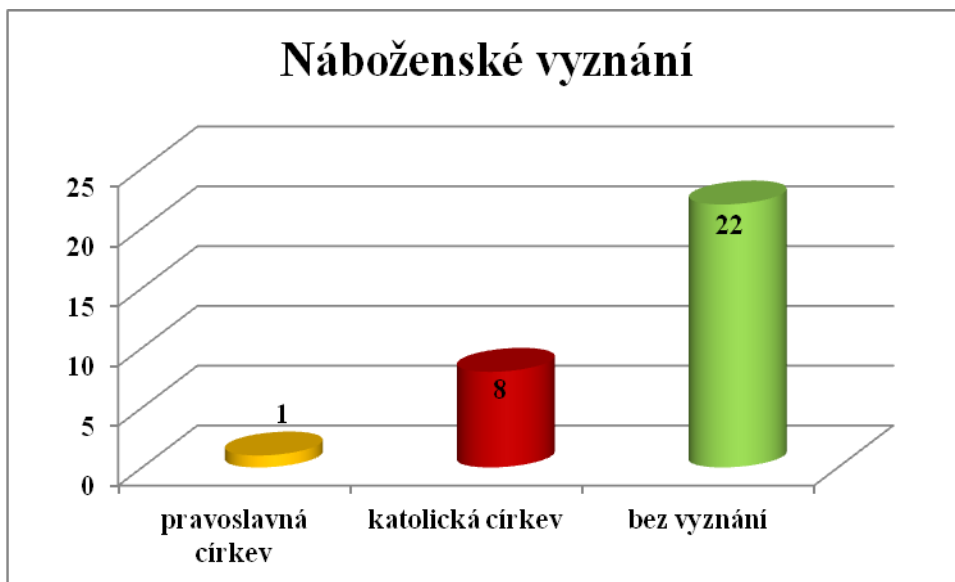

Otázka č. 23

Jaké je Vaše náboženské vyznání?

A)

B) bez vyznání

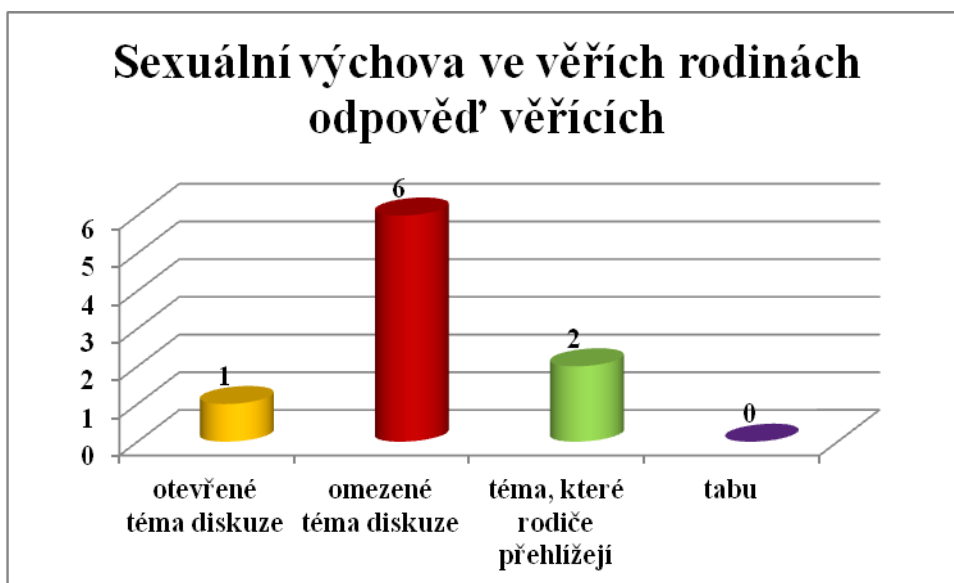
Obrázek č. 12 – Náboženské vyznání

Součástí naší společnosti jsou i lidé věřící, a proto bylo nutné zařadit do mého výzkumu i tuto skupinu lidí. Navíc je víra (náboženské přesvědčení) daných respondentek jistě důležitým faktorem ve vztahu k jejich sexualitě. Snažila jsem se proto oslovit ženy, které jsou věřící. Z této skupiny jich bylo celkem 9. Z nich se 8 (26%) hlásí ke katolické církvi a 1 (3%) k církvi pravoslavné. Bez vyznání je 22 (71%) respondentek.

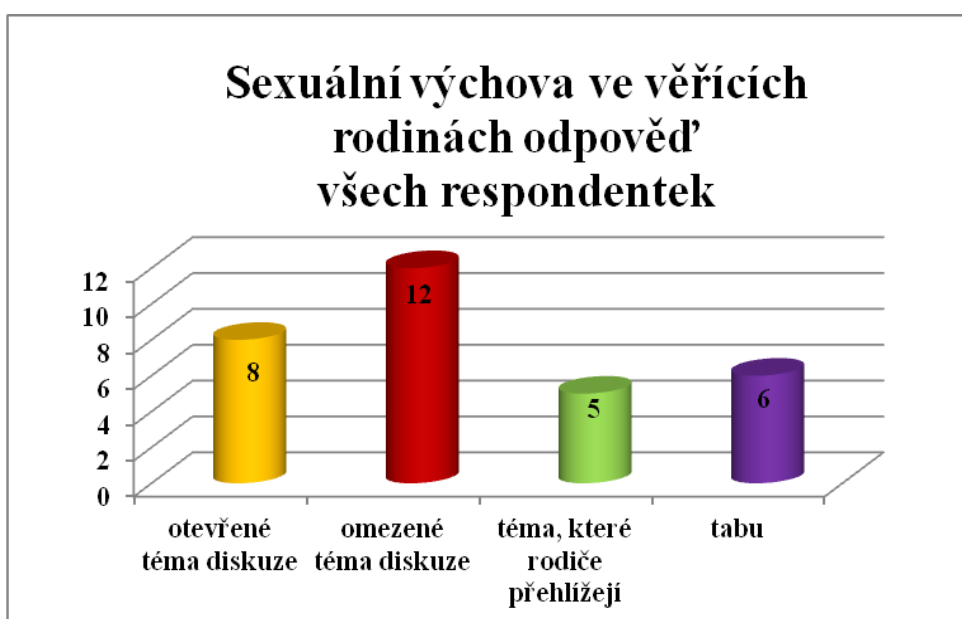
Otázka č. 24

Myslíte si, že ve věřících rodinách je sexuální výchova:

- a) Otevřené téma diskuze
- b) Omezené téma diskuze
- c) Téma, které rodiče přehlížejí
- d) Tabu

Obrázek č. 13 – Sexuální výchova ve věřících rodinách, odpověď věřících.

Obrázek č. 14 – Sexuální výchova ve věřících rodinách, odpověď všech respondentek.

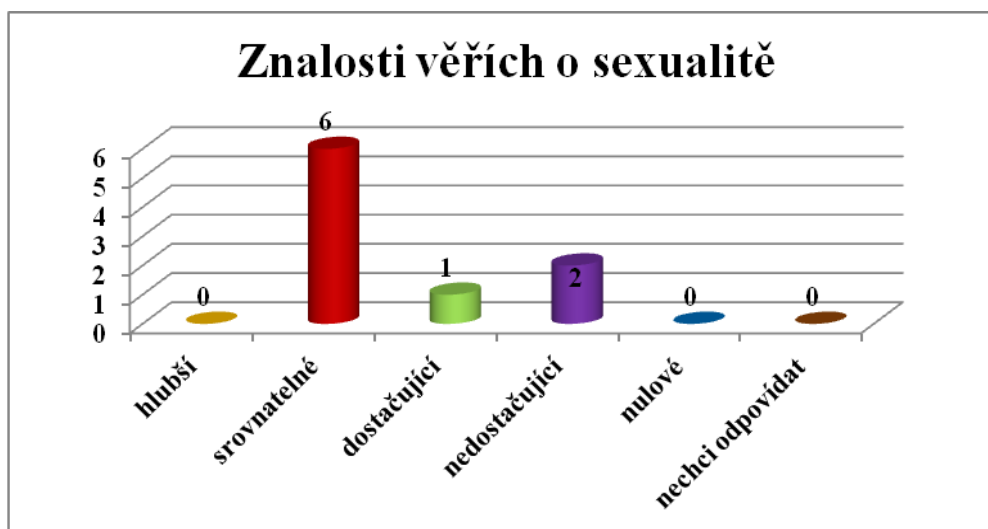
Tuto otázku jsem hodnotila dvakrát, první hodnocení je z pohledu respondentek věřících a druhé z pohledu všech dotazovaných. Zajímalo mě, jak dotazované ženy vnímají vývoj své sexuality a sexuální výchovu v rodině. U 9 věřících byla nejčastější odpověď B (*omezené téma diskuze*), 6 (67%) oslovených vybralo odpověď C (*téma, které rodiče přehlíží*), 2 (22%) respondentky a pouze 1 (11%) oslovená žena volila odpověď A (*otevřené téma diskuze*).

Při celkovém hodnocení všemi respondentkami byla odpověď B (*omezené téma diskuze*) také nejčastější, a to v počtu 12 (39%) respondentek. Na druhém místě volilo odpověď A (*otevřené téma diskuze*) 8 (26%) respondentek.

Otázka č. 25

Pokud jste věřící, své znalosti ohledně sexuality hodnotíte v porovnání s vědomostmi svým vrstevníkům jako:

- a) *Hlubší*
- b) *Srovnatelné*
- c) *Dostačující*
- d) *Nedostačující*
- e) *Nulové*

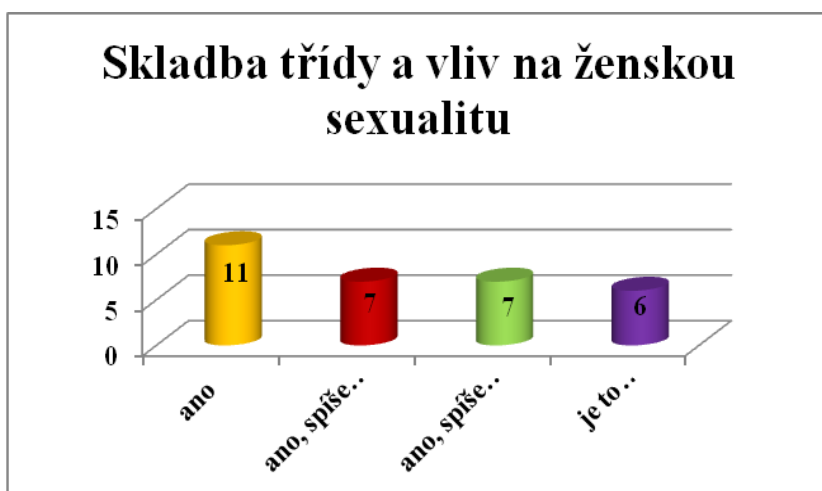
Obrázek č. 15 – Znalosti věřících o sexualitě.

V této otázce odpovídaly pouze věřící dotazované, které hodnotily své poznatky ohledně vlastní sexuality. Nejčastěji vybíraly odpověď B (*srovnatelné*). Tak odpovědělo 6 (67%) respondentek. Dále se umístila odpověď D (*nedostačující*) s počtem 2 (22%) hlasů. 1 (11%) oslovená žena zvolila odpověď C (*dostačující*).

Otázka č. 26

Myslíte si, že skladba třídy na základní škole může ovlivnit vývoj sexuality ženy?

- a) *Ano, skladba nerozhoduje*
- b) *Ano, spíše chlapecký kolektiv*
- c) *Ano, spíše dívčí kolektiv*
- d) *Je to nepodstatné*

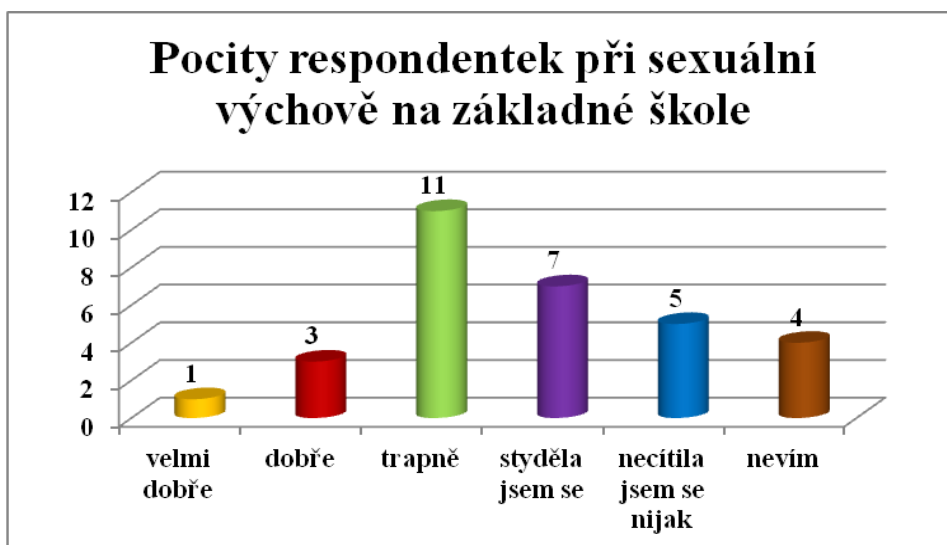
Obrázek č. 16 – Skladba třídy a vliv na ženskou sexualitu.

Tuto otázku jsem do dotazníku zařadila na základě kapitoly 2.2 *Vývoj ženské sexuality*. Zajímalo mě, zda skladba třídy může ovlivnit vývoj ženské sexuality. Z uvedeného grafu (Obr. č. 17) plyne, že skladba třídy má vliv na ženskou sexualitu, ale neukazuje, zda spíše dívčí nebo spíše chlapecký kolektiv.

Otázka č. 27

Jestliže na základní škole probíhala sexuální výchova, jak jste se při ní cítila?

- a) *Velmi dobře*
- b) *Dobře*
- c) *Trapně*
- d) *Styděla jsem se*
- e) *Necítila jsme se nijak*
- f) *Nevím*

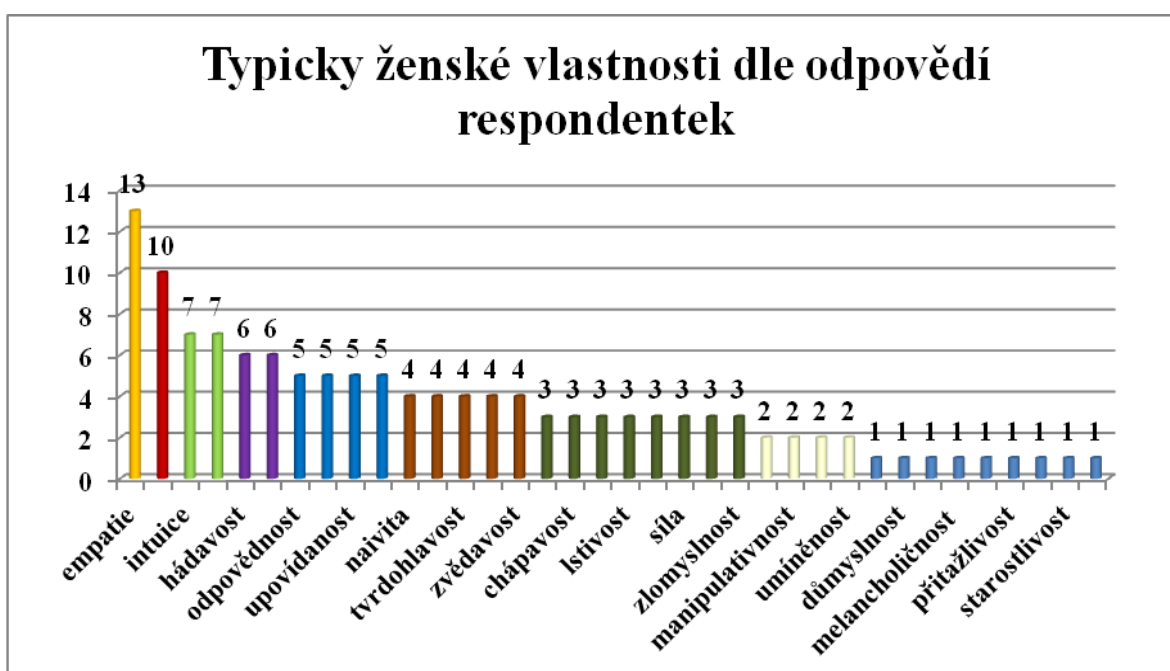

Obrázek č. 17 – Pocity respondentek při sexuální výchově na základní škole.

Sexuální výchovu na základní škole můžeme zahrnout jak do aspektu kultury, tak do aspektu výchovy. Zajímalo mě tedy, jak se respondentky při sexuální výchově cítily. Nejvíce jich pociťovalo trapnost - 11 (35%). Dále převažoval pocit studu 7 (23%) respondentek, jak je patrné z grafu (Obr. č. 18).

Otázka č. 28

Vyjmenujte pro Vás typicky ženské vlastnosti. (5)

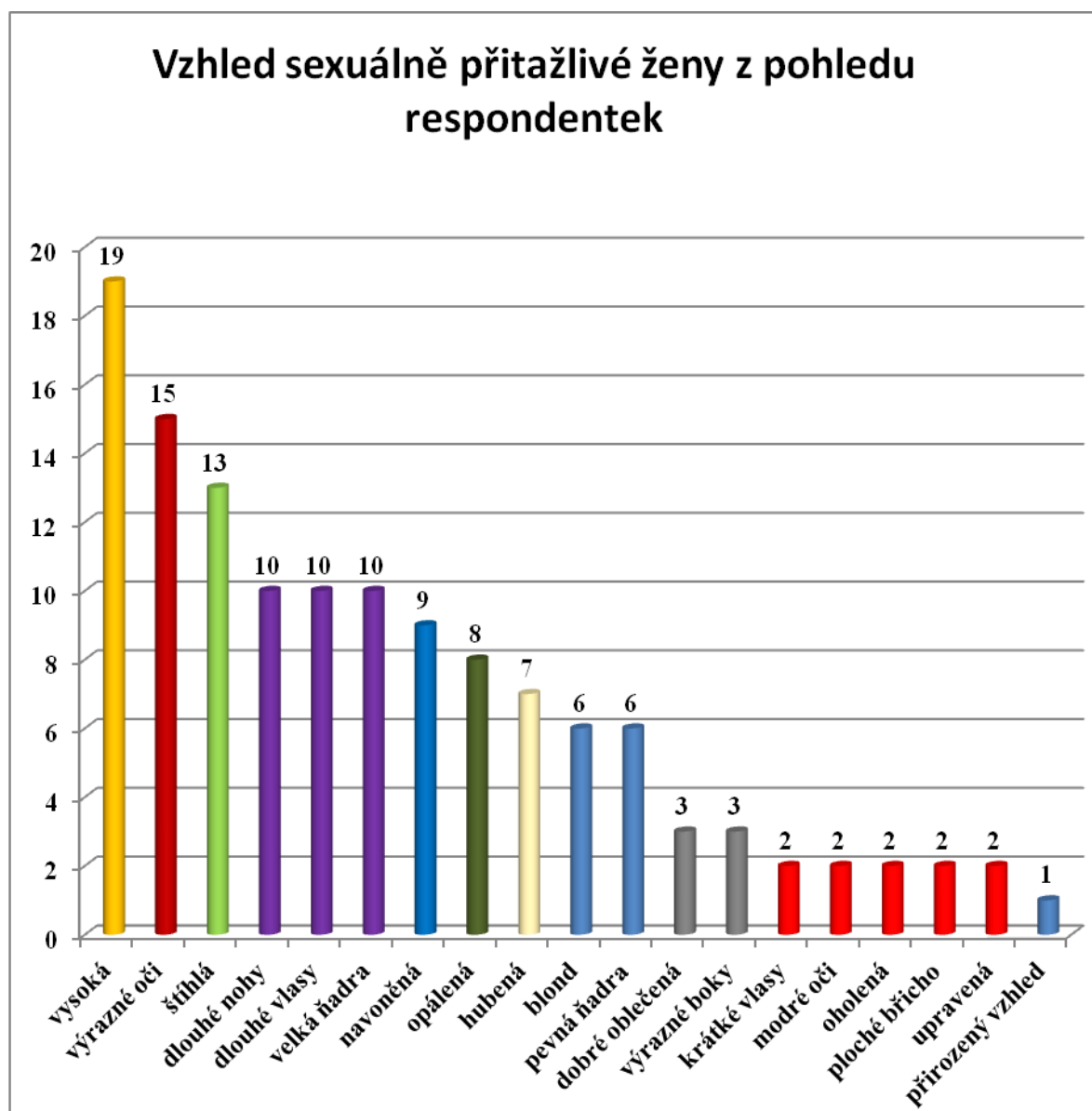

Obrázek č. 18 – Typicky ženské vlastnosti dle odpovědí respondentek

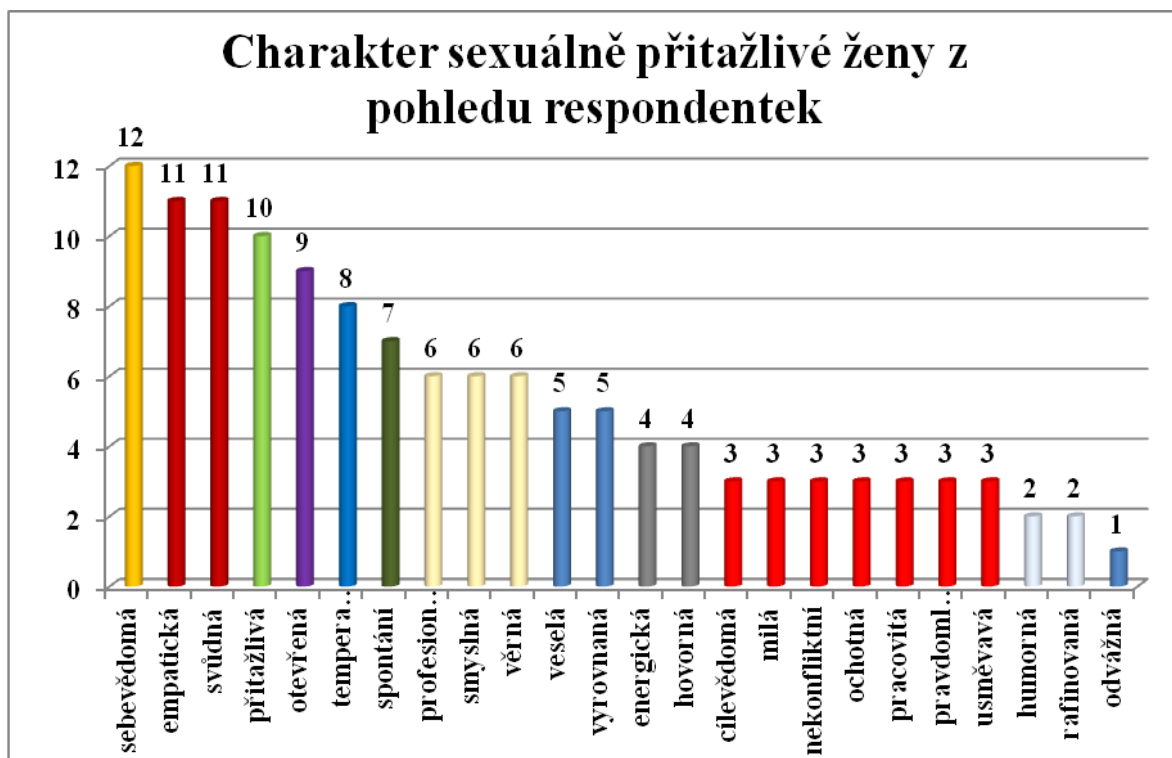
Tuto otázku jsem zařadila do výzkumu, protože mě zajímalo, jaké vlastnosti respondentky považují za typicky ženské. Ve sledované skupině odpovídalo 23 žen. Nejčastěji vyslovenou vlastností byla *empatie* v počtu 13 zastoupení, na druhém místě však *panovačnost* v počtu 10 zastoupení, na třetím místě *intuitivnost a mateřskost*. Takto odpovědělo 7 dotazovaných. Dále se umístila *hádavost a pracovitost* 6 zastoupení. Je zajímavé, že kromě kladných vlastností, které jsem předpokládala, se hned na druhém místě vyskytla vlastnost záporná (*panovačnost*).

Otázka č. 29

Popište vzhled a charakter sexuálně přitažlivé ženy podle Vašich představ. (5)

Obrázek č. 19 – Vzhled sexuálně přitažlivé ženy z pohledu respondentek.

Obrázek č. 20 – Charakter sexuálně přitažlivé ženy z pohledu respondentek

Otázka č. 29 se již přímo zaměřuje na konkrétní představu respondentek o sexuálně přitažlivé ženě. Velmi mě zajímalo, jak dnešní mladé ženy vidí ženský ideál. Tuto otázku jsem zpracovala tak, že jsem postupně zapisovala odpovědi a dále sčítala odpovědi shodné.

V prvním grafu (Obr. č. 20) je zaznamenán ideální vzhled. Na prvním místě by dle respondentek taková žena měla být vysoká (19 odpovědí), na druhém místě by měla mít výrazné oči (15 odpovědí), dále štíhlou postavu (13 odpovědí). Stejný počet hlasů obdržely dlouhé nohy, dlouhé vlasy a velká ňadra (10 odpovědí). K zamyšlení mě přivádí poslední položka, a to přirozený vzhled, který vybrala pouze 1 oslovená žena. Z toho je patrné, že respondentky z vybrané skupiny jsou do určité míry ovlivněny současným „ideálem“ ženské krásy.

Ve druhém grafu (Obr. č. 21) jsou zpracována data, která představují charakter sexuálně přitažlivé ženy z pohledu mnou zvolené skupiny žen. Nejčastější charakterové vlastnosti, které respondentky uváděly, byly: (doplňte dvojtečku) sebevědomí (12 hlasů), empatie a svůdnost (11 hlasů), přitažlivost (10 odpovědí) a otevřenost (9 odpovědí), temperamentnost (8 hlasů) a spontánnost (7 odpovědí). Je zajímavé, že v tomto výčtu se žádné negativní charakterové vlastnosti nevyskytují.

Otázka č. 30

Myslíte si o sobě, že jste sexuálně přitažlivá?

- a) *Ano*
- b) *Ne*
- c) *Nehodnotím se*

Tabulka č. 8 – Sexuální přitažlivost

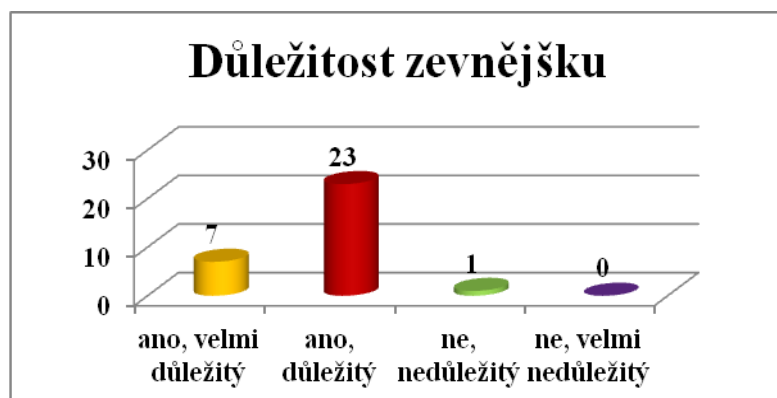
Možnost odpovědí	ni	fi (%)
Ano	11	41%
Ne	6	22%
Nehodnotím se	10	37%
Suma (Ó)	27	100%

V této otázce mě zajímalo, jestli jsou respondentky schopné o sobě říci, že jsou samy před sebou sexuálně přitažlivé. Velmi mne přitom překvapily jejich odpovědi, kdy 11 (41%) respondentek vyslovilo souhlas a 10 (37%) žen odpovědělo, že se v tomto směru nehodnotí. 6 (22%).

Otázka č. 31

Je pro Vás důležitý Váš zevnějšek?

- a) *Ano, velmi důležitý*
- b) *Ano, důležitý*
- c) *Ne, nedůležitý*
- d) *Ne, velmi nedůležitý*

Obrázek č. 21 – Důležitost zevnějšku

Touto otázkou navazují na kapitolu 1.4 *Kultura sexuality*, kdy jsem se snažila zjistit, zda je pro respondentky jejich zevnějšek důležitý. Z grafu vyplývá, že většina z nich vyslovila odpověď B (*ano, důležitý*) 23 (74%). Na druhém místě v počtu 7 (23%) hlasů skončila odpověď A (*ano, velmi důležitý*). Pouze 1 (3%) respondentka zvolila odpověď C (*ne, nedůležitý*). Z této otázky vyplývá, že vzhled je pro ženy z vybrané skupiny respondentek důležitý.

Otázka č. 32

Myslíte si, že úprava zevnějšku a sexuální přitažlivost spolu souvisejí?

a) *Ano*

b) *Ne*

c) *Nezajímá mě to*

Tabulka č. 9 – Souvislost mezi úpravou zevnějšku a sexuální přitažlivostí

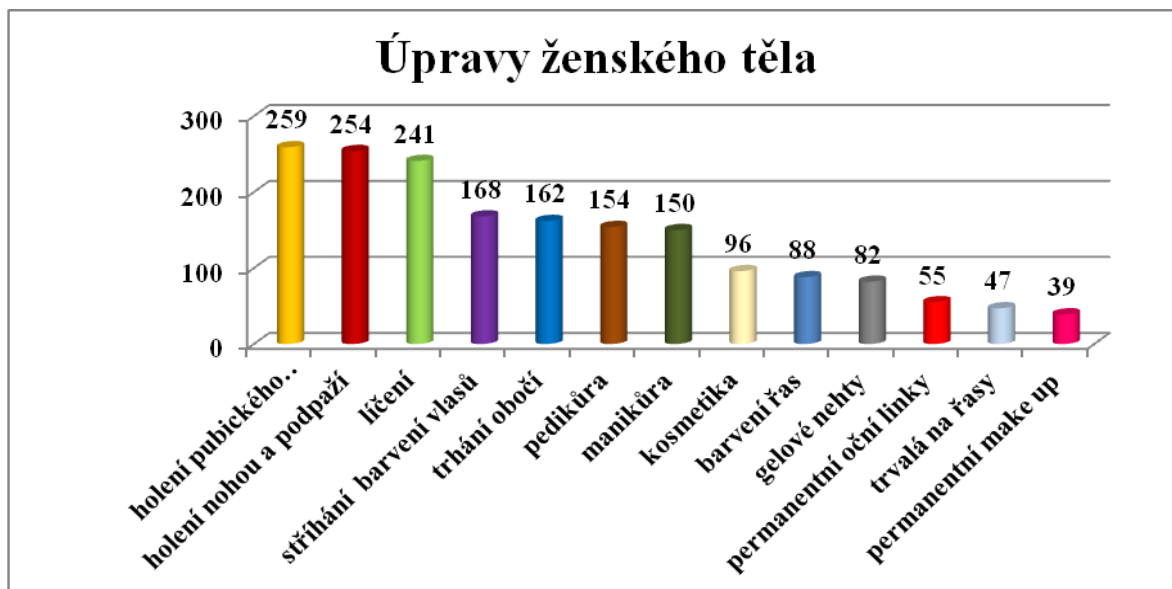
Možnost odpovědi	ni	fi (%)
Ano	24	86%
Ne	4	14%
Nezajímá mě to	0	0%
Suma (Ó)	28	100%

Na otázku č. 32 odpovědělo pouze 28 respondentek. Ve 24 (86%) případech byla odpověď kladná a ve 4 (14%) případech byla záporná. Pokud k této otázce vztáhneme i výsledky z otázek č. 28 až 31, můžeme říci, že respondentky z vybrané skupiny se cítí sexuálně přitažlivé za předpokladu, že je jejich vzhled upravený a podobá se již výše uvedenému vzhledu sexuálně přitažlivé ženy, viz otázka č. 29 graf (Obr. č. 20).

Otázka č. 33

Jakou důležitost přikládáte následujícím úpravám ženského těla? Jak často je provádíte?

Ohodnoťte čísla, přičemž 1 je nejnižší – úpravu tedy neprovádíte příliš často

Obrázek č. 22 – Úpravy ženského těla.

Tuto otázku jsem zařadila, abych ukázala nejčastěji prováděné úpravy ženského těla. Do nabídky jsem zařadila změny klasické i méně obvyklé. Otázku jsem zpracovala tak, že jsem sečetla hodnoty u jednotlivých úprav, kdy maximum dosažené hodnoty pro jednu možnost úpravy bylo 270 bodů a min 27 bodů. Nejvyšší číslo = nejčastěji prováděna úprava. Z grafu (Obr. č 23) je patrné, že nejdůležitější a nejčastější úpravou ženského těla jsou: holení pubického ochlupení - 259 bodů, holení nohou a podpaží - 254 bodů a líčení - 241 bodů. Na čtvrtém a pátém místě jsou potom stříhání a barvení vlasů - 168 bodů a trhání obočí - 162 bodů.

Otázka č. 34

Proč tyto zkrášlovací metody děláte?(možnost více odpovědí)

- a) *Cítím se potom fyzicky lépe*
- b) *Cítím se potom psychicky lépe*
- c) *Cítím se sexuálně přitažlivá*
- d) *Vyžaduje to můj partner/partnerka*
- e) *Vyžaduje to moje povolání*
- f) *Dělám to stereotypně*
- h) *Nedělám to*

Obrázek č. 23 – Proč tyto zkrášlovací metody děláte?

V této otázce jsem zkoumala, z jakého důvodu úpravy ženského těla oslovené ženy dělají. Na prvním místě, v počtu 21 zastoupení skončila odpověď B (*cítím se potom psychicky lépe*), na druhém místě odpověď A (*cítím se potom fyzicky lépe*) - 16 zastoupení, na třetím místě odpověď C (*cítím se sexuálně přitažlivá*) v počtu 7 zastoupení. Shodně, v počtu 3 zastoupení, uvedly respondentky odpověď D (*vyžaduje to můj partner/partnerka*) a F (*dělám to stereotypně*).

Otázka č. 35

Myslíte si, že je ženská sexualita ovlivněna médii?

a) *Ano*

b) *Ne*

c) *Nevím*

Tabulka č. 10 – Vliv médií na vzhled.

Možnost odpovědi	ni	fi (%)
Ano	23	74%
Ne	6	19%
Nevím	2	6%
Suma (Ó)	31	100%

Tyto otázky, zaměřené na ženskou sexualitu a média, korespondují s předešlými otázkami o úpravě vzhledu (otázky č. 31- 33) a o ženském vzoru (otázka č. 13). Na tuto otázku odpovědělo 23 (74%) respondentek kladně, v této souvislosti zde můžeme připojit i výsledek z otázky číslo 13, kdy z 31 dotazovaných odpovědělo, že v 8 případech jejich ženským vzorem byla *slavná osobnost*, z čeho bychom mohli usoudit, že se respondentky posléze nechaly touto osobností ovlivnit.

Otázka č. 36

Jste ovlivněna médii v pohledu na Váš vzhled?

a) *Ano*

b) *Ne*

Tabulka č. 11 – Vliv médií na vzhled.

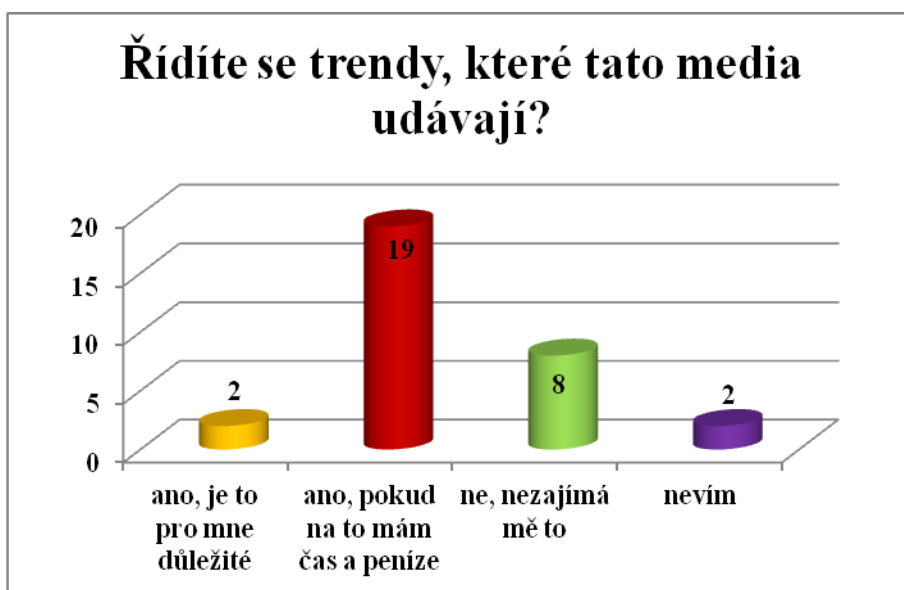
Možnost odpovědi	ni	fi (%)
Ano	17	61%
Ne	11	39%
Suma (Ó)	28	100%

V této otázce odpovědělo pouze 28 respondentek z 31 oslovených. Zbýlé 3 respondentky odmítly odpovědět. Z těchto 28 žen 17 (61%) odpovědělo kladně, tedy že jsou ovlivněny, a 11 (39%) respondentek odpovědělo záporně.

Otázka č. 37

Řídíte se trendy, které tato média udávají?

- a) *Ano, je to pro mne důležité*
- b) *Ano, pokud na to mám čas a peníze*
- c) *Ne, nezajímá mě to*
- d) *Nevím*

Obrázek č. 24 – Řídíte se trendy, které tato média udávají.

Z grafu je zřejmé, že většina respondentek v této otázce zvolila odpověď B (*ano, pokud na to mám čas a peníze*), a to v počtu 19 (61%). Z toho můžeme soudit, že skupina oslovených je sice ovlivněna médii, ale tento vliv není absolutní. Což potvrzuje odpověď C (*ne, nezajímá mě to*), která se vyskytovala 8 krát (26%).

Otázka č. 38

Ženy v těchto médiích představují symbol ženské sexuality.

- a) *Ano, souhlasím*
- b) *Ne, nesouhlasím*
- c) *Nepřemýšlela jsme o tom*

Tabulka č. 12 – Ženy v těchto médiích představují symbol ženské sexuality.

Možnost odpovědi	ni	f _i (%)
Ano, souhlasím	18	58%
Ne, nesouhlasím	10	32%
Nepřemýšlela jsem o tom	3	10%
Suma (Ó)	31	100%

První tvrzení jsem zařadila jako kontrolu pravdivosti odpovědi na otázky č. 35 až 37, které se týkají ženské sexuality a médií. Ve všech předešlých otázkách převažovala kladná odpověď. V této otázce tomu nebylo jinak. Dotazované ženy souhlasily s tvrzením a to v 18 (58%) případech. Pouze 10 (32%) oslovených žen s tvrzením nesouhlasilo.

Otázka č. 39

Plastická chirurgie přispívá k podpoření ženské sexuality.

a) *Souhlasím s kosmetickými úpravami*

b) *Nesouhlasím*

c) *Nemám na to názor*

Tabulka č. 13 - Plastická chirurgie přispívá k podpoření ženské sexuality.

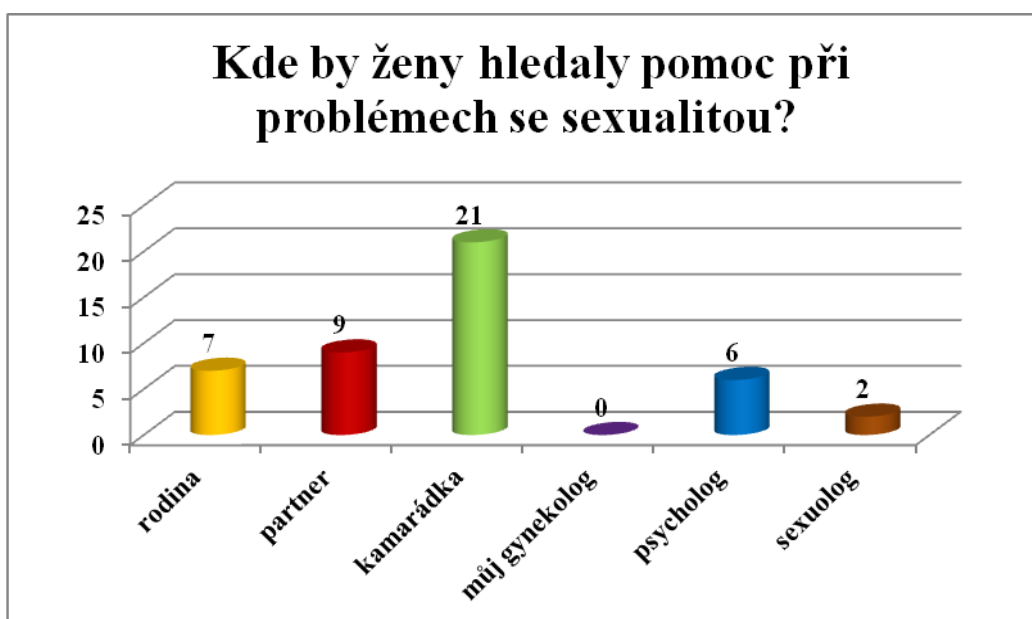
Možnost odpovědi	ni	f _i (%)
Souhlasím s kosmetickými úpravami	16	52%
Nesouhlasím	10	32%
Nemám na to názor	5	16%
Suma (Ó)	31	100%

Druhé tvrzení jsem zařadila do rozhovoru úmyslně, abych zjistila, jaký je postoj respondentek z vybrané skupiny vůči plastickým operacím, ve vztahu k ženské sexualitě. Tabulka ukazuje, že 16 (52%) žen odpovědělo, že s nimi souhlasí. 10 (32%) respondentek nesouhlasí. A 5 (16%) na to nemá názor. V rámci kapitoly 1.4 o kultuře sexuality jsem si tímto tvrzením chtěla ověřit, zda jsou respondentky ovlivněny trendy kosmetických úprav těla. Více jak polovina souhlasí s tímto tvrzením, tedy je ovlivněna trendy plastické chirurgie.

Otázka č. 40

Jestliže byste měla problém se svou sexualitou, na koho byste se obrátila?

- a) Rodina
- b) Partner
- c) Kamarádka
- d) Můj gynekolog
- e) Psycholog
- f) Sexuolog

Obrázek č. 25 - Kde by ženy hledaly pomoc při problémech se sexualitou?

Jedno z negativ v oblasti ženské sexuality vidím v tom, že ženy nemají přílišnou důvěru se někomu svěřit se svými obtížemi. V této otázce měly respondentky možnost více odpovědí. Hodnocení jednotlivých možností je součtem odpovědí. Jak je patrné z grafu (Obr. č. 22), nejčastěji zvolily oslovené ženy jako odpověď kamarádku - 21 krát, na druhém místě v počtu 9 hlasů zvolily partnera a na třetím místě byla rodina - 7 krát. Odbornou pomoc by dotazované vyhledaly u psychologa (6 krát). Pouze 2 x respondentky vybraly možnost sexuolog a žádná z nich nezvolila možnost odpovědi gynekolog.

9 Diskuze

V této kapitole se budu zabývat porovnáváním výsledků ze stanovených výzkumných otázek.

Výzkumná otázka č. 1 : *Jaký bude zájem respondentek o téma ženské sexualitu?*

První výzkumná otázka se váže k otázkám č. 3, 5, 6, 7. V (nich jsem se snažila zjistit, zda se respondentky o toto téma zajímají, mají-li o něm nějaké povědomí a jestli se v rámci tohoto tématu zajímají o svou sexualitu. Zjistila jsem, že většina dotazovaných žen se o téma ženské sexuality zajímá. Možnost Ano vyslovilo 28 (90%) žen. Pod pojmem ženská sexualita si nejčastěji respondentky představily *Souhrn projevů chování a citění včetně reprodukčních jevů a aktivit a Sexuální potřebu ženy*, kdy první možnost volily 24 x a druhou možnost 8 x. Otázkami č. 6 a 7 jsem zjišťovala, zda se respondentky zajímají o téma ženské sexuality ve společnosti a zda se i ony samy o svou sexualitu zajímají. Dozvěděla jsem se, že většina, 17 (55%) respondentek, si myslí, že ženská sexualita není ve společnosti dostatečně probírána. Zájem o vlastní sexualitu projevil 23 (74%) oslovených žen.

Zájem o téma ženské sexuality hodnotím jako pozitivní. Stejně tak je zřejmé, že se více jak ½ respondentek zajímá o téma ženské sexuality ve společnosti. Jako velmi pozitivní hodnotím vlastní zájem žen o svou sexualitu, který byl většinový.

Výzkumná otázka č. 2 : *Bude pro většinu respondentek matka důležitou součástí při vývoji jejich sexuality?*

Tato druhá výzkumná otázka se váže k otázkám č. 11, 13, 19. Zde jsem předpokládala, že matka bude důležitou součástí vývoje ženské sexuality. Zvolenými otázkami jsem se zaměřila na sexuální výchovu v rodině, ženský vzor a vliv rodičů. Jako první pro toto tvrzení svědčila otázka č. 11, kdy 15 (48%) z 23 (74%) respondentek odpovědělo, že mělo možnost hovořit o své sexualitě s matkou. Velmi mě ovšem překvapily odpovědi z otázky č. 13, kdy 13 (42%) respondentek odpovědělo, že nemělo ženský vzor a pouze pro 7 (23%) z celkového počtu 40 dotazovaných žen byla ženským vzorem matka. V otázce č. 19 zvolilo 20 (65%) respondentek jako nejvlivnější osobu v rodině matku.

Funkci matky při vývoji ženské sexuality bych v tomto případě rozdělila na funkci výchovnou a funkci vzorovou. Ve funkci výchovné respondentky zvolily matku jako důležitou, protože měly možnost a potřebu se ve většině případů svěřit matce a matka je i podle jejich názoru vlivnějším rodičem. Ve funkci vzorové ale respondentky matku zvolily

pouze v 7 (23%) případech a většina z nich tvrdila, že žádný ženský vzor neměla. I přesto bych však řekla, že matka je důležitou součástí při vývoji ženské sexuality.

Výzkumná otázka č. 3 : *Bude většina respondentek ovlivněna médii v pohledu na ženskou sexualitu?*

Třetí výzkumná otázka je spjata s otázkami č. 35, 36, 37, 38, které se zaměřují na média. Otázku č. 29 zařazuji do hodnocení z důvodu praktické ukázky vlivu médií na respondentky. Uvedené otázky se týkaly pohledu a vlivu médií na respondentky. 23 (74%) žen si myslí, že ženská sexualita je ovlivněna médii. Z toho počtu je 17 (61%) respondentek samo ovlivněno médii v pohledu na svůj vzhled a 19 (61%) dotazovaných se řídí trendy, které média udávají, avšak ne za každou cenu. Otázka č. 38 je tvrzení, které jsem zařadila jako kontrolu pravdivosti odpovědí na otázky č. 35, 36 a 37.

Ve všech předešlých otázkách převažovala kladná odpověď. V této otázce tomu nebylo jinak. Respondentky souhlasily s tvrzením, a to v počtu 18 (58%) hlasů. Většina z vybrané skupiny je ovlivněna „ideálem“ ženské krásy, který je obecně publikován v médiích, tím pádem je i značná část vybraných žen ovlivněna vlastním nazírání na ženskou sexualitu. Toto tvrzení podpírá otázka č. 29, kde měly respondentky popsat vzhled a charakter sexuálně přitažlivé ženy. Mezi vzhled patřila na prvních místech žena: *vysoká, výrazné oči, štíhlá, dlouhé nohy, dlouhé vlasy ...*, a mezi charakterové vlasti patřila žena: *sebevědomá, empatická, svůdná, přitažlivá, otevřená ...*

Výzkumná otázka č. 4 : *Vyhledají respondentky při problémech se svou sexualitou odborníka?*

Tato otázka je spojena s posledním dotazem č. 40. Výsledek čtvrté výzkumné otázky mě překvapil, předpokládala jsem, že respondentky odbornou pomoc vyhledají. Výsledky ukázaly, že dávají přednost kamarádkám nebo partnerům. Kamarádku jako možnost volby preferovalo nejvíce respondentek (21). Z odborné pomoci by nejčastěji vyhledaly psychologa a sexuologa.

10 Závěr

Kulturní a výchovné aspekty ženské sexuality je téma nekonvenční a velmi mě zaujalo. Otázka ženské sexuality je z mého pohledu stále nedostatečně probírána a ženy jsou v mnoha ohledech ovlivněny médii a neví, co je přirozenost. Mnoho žen nikdy nepřemýšlelo nad tím, zda něco formuje jejich sexualitu a zda to, co ji formuje, je správné. Tato práce byla pro mě velmi přínosná a pomohla mi pochopit mnoho informací a utvořit si méně radikální názory na zpracovávané téma. Byla bych velmi ráda, kdyby se tato práce stala pro někoho stejným přínosem, jako se stala pro mne.

Pro teoretickou část práce jsem si z mnoha aspektů formujících ženskou sexualitu zvolila tři z mého pohledu zásadní, a to sexualitu, výchovu a kulturu. Stanovila jsem si cíle, o kterých jsem se domnívala, že jsou splnitelné a mohou z práce vyplynout. Ženy žijící v euroamerické kultuře, jejichž zástupkyněmi jsou pro mou práci respondentky z vybrané skupiny, jsou dle dotazníkového šetření ve větší míře ovlivněny aspektem výchovy. Tento výsledek se potvrdil v části teoretické v kapitole Výchova, kdy prvními činiteli působícími na naši sexualitu jsou ve většině případů rodiče (matka). Pomáhají vstupovat jedinci (ženě) do předem připraveného systému specifické výchovy. Po celou dobu života na nás výchovně působí různí činitelé, přičemž právě rodiče nejdéle. V této souvislosti jsem do části výzkumné zařadila několik otázek. Ve výsledném zhodnocení těchto otázek byla výchova nebo rodina, jako aspekt vybírány nejčastěji. A sama matka se stala jedním z nejdůležitějších aspektů vývoje ženské sexuality. Podíváme-li se tedy na závěry jak v teoretické části, tak v části výzkumné, můžeme říci, že ve společnosti zakořeněné způsoby výchovy a formování žen, vede rodiče k tomu, jak mají ke svému dítěti přistupovat. V euroamerické kultuře se uplatňuje pohlavně specifická výchova, avšak tato výchova plně funguje pouze do období před začátkem dospívání. V tomto období již rodiče nemají na jedince největší výchovný vliv a výchova a formování se rozděluje mezi vrstevníky, školu a sexuálního partnera.

Výchova jde ruku v ruce se socializací a předáváním kulturních tradic a zvyklostí. Je tedy pravda, že sexualita vybrané skupiny respondentek je ovlivněna výchovou, ale ne ve 100 %.

Dalším cílem mé práce se stalo to, zda je kultura sexuality ovlivněna výchovou. Tento cíl se nepotvrdil. V teoretické části v kapitole Kultura sexuality jsem nenalezla spojitost mezi zdobením těla euroamerických žen a výchovou. A ve výzkumné části se též žádná z otázek

týkajících se výchovného vlivu a zdobení těla nepotvrdila. Druhý vedlejší cíl se nepotvrdil již v části výzkumné, protože většina respondentek neměla ženský vzor.

Třetím vedlejším cílem se stal zájem o kulturu sexuality potažmo ideál ženské krásy v euroamerické kultuře a v médiích. V této souvislosti jsem do dotazníku zařadila šest otázek. Ve všech se potvrdilo, že respondentky byly ovlivněny ideálem ženské krásy propagovaným v médiích.

Tvorba této práce mě velice obohatila, ráda bych své poznatky využila jak pro osobní život, tak pro svou budoucí profesi. Sexualita ženy je téma, které by se nemělo přehlížet a já doufám, že touto prací jsem Vás dovedla k zamyšlení se nad tímto tématem.

Soupis bibliografických citací

1. BÁRTLOVÁ, Sylva. SADÍLEK, Petr a TÓTHOVÁ, Valérie. *Výzkum a ošetřovatelství*. 1. vyd. Brno : NCO a NZO, 2005. ISBN 80-7013-416-X
2. BUSS, M. David. *Evoluce touhy*. Praha : Dauphin, 2009 s. 389 ISBN 978-80-7272-214-3
3. DARWIN, Charles. *O původu člověka*. 2. vyd. Praha : Academia, 2006. ISBN 80-200-1423-3.
4. FRAŇKOVÁ, Slávka. KLEIN, Zdeněk. *Úvod do etologie člověka*. 1. vyd. Praha : HZ Systém, 1997. 193 s. ISBN 80-86009-15-7
5. GIDDENS, Antony. *Sociologie*. Praha : Argo, 2005. ISBN 80-7203-124-4
6. IMELIŇSKI, Kazimierz. *Psychohygienu sexuálního soužití*. Praha : Avicenum, 1983. ISBN 80-901424-7-8
7. JANOŠOVÁ, Pavlína. *Dívčí a chlapecká identita*. 1. vyd. Praha : Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2284-9
8. JIRÁK, Jan a KÖPPLOVÁ Barbora. *Média a společnost*. 2. vyd. Praha : Portál, 2007. s. 208 ISBN 978-80-7367-287-4
9. KARSTEN, Hartmut. *Ženy- muži: gendrové role , jejich původ a vývoj*. 1. vyd. Praha : Portál, 2006. 184 s. ISBN 80-7367- 145- X
10. KELLER, Jan. *Úvod do sociologie*. Praha : Slon, 2002. s.179,180 ISBN 80-85850-42-7
11. LAWLESS, Robert. *Co je to kultura*. Praha : Votobia, 1996. s. 46, 47 ISBN 80 – 7198- 106- 0
12. NEUMANN, K. Stanislav. *Dějiny ženy*. 1. vyd. Praha : Otakar II, 1999 ISBN 80-86355-03-9 s. 1077
13. OAKLEY, Anna. *Pohlaví, gender a společnost*. Praha : Portál, 2000. s. 9 ISBN 80-7178-403
14. PASTOR, Z. *Sexualita ženy*. Praha : Grada, 2007. 201 s. ISBN 978-80-247-1989-4
15. RATISLAVOVÁ, Kateřina. *Aplikovaná psychologie porodnictví*. 1. vyd. Praha : Area, 2008 105 s. ISBN 978-80-254-2186-4

16. RENZETTI, M. Claire a CURRAN, J. Daniel. *Ženy, muži a společnost*. 1. vyd. Praha : Karolinum, 2003. 642 s. ISBN 80-246-0525-2
17. SKUPNIK, Jaroslav. *Panoráma Antropologie biologické - sociální – kulturní*. Brno : Cerm, 2007 ISBN 978-80-7204-557-0
18. ŠILEROVÁ, Lenka. *Sex, reklama a mladí lidé ....* Pelhřimov : Nová tiskárna Pelhřimov, 2004. ISBN 80-86559-31-9
19. VORLÍČEK, Chrudoš. *Úvod do pedagogiky*. 1. vyd. Jinočany : H a H, 2000 ISBN 80-86022-79-X
20. WEISS, Petr. a kolektiv. *Sexuologie*. Praha : Grada, 2010. ISBN 978-80-247-2492-8 s. 93

Časopisy

1. OSTŘÍŽKOVÁ, Markéta. *Lidové noviny : Rubrika zdraví : Používá se další zbraň proti vráskám*. 2002, 9.4 2002 str. 16 ISSN 1212-7817
2. PROUS, Marcel. *Moderní babičtví : Sexuální atraktivita žen*. 2008, 1/2008 číslo 15 s.4-5 ISSN 1335-423X

Internetové zdroje

1. Asociace komunikačních agentur. *Media projekt*. [Online] Praha : GfK, c2009 [Cit. 27. 04. 2010] Dostupné z WWW : http://www.median.cz/docs/MP_2009_zprava.pdf
2. INDRÁKOVÁ, Markéta a HANYÁŠOVÁ, Tereza. *Mentální anorexie na základních školách*. [Online] Olomouc [Cit. 17. 11. 2010] Dostupné z WWW: <http://www.stefajir.cz/files/Anorexie.pdf>
3. TNS Factum..*Obráz ženy v médiích a reklamě a jeho vliv na veřejné mínění o rovnosti mužů a žen*. [Online]. c2003. [Cit. 17. 04. 2010] Dostupné z WWW: www.mpsv.cz/files/clanky/960/vyzkum.pdf
4. PAVLÍ Petr. *Gender a média*. [Online] c2005. [Cit. 14. 04. 2010] Dostupné z WWW: <http://www.otevrenaspolecnost.cz/download/files/gender/9gender-a-media.pdf>
<<http://www.otevrenaspolecnost.cz/download/files/gender/7gender-a-media-cvic.pdf>>

Seznam příloh

Příloha A - Předloha pro strukturovaný rozhovor

Příloha A - Předloha pro strukturovaný rozhovor

Strukturovaný rozhovor

Vážené respondentky,

jmenuji se Jana Hrušková a jsem studentkou 3. ročníku bakalářského studia v oboru porodní asistentka na Fakultě zdravotnických studií Univerzity Pardubice.

Strukturovaný rozhovor je zaměřen na zjištění vašich postojů, vědomostí a názorů týkajících se ženské sexuality v České republice.

Informace z něj budou považovány za přísně důvěrné a budou sloužit výhradně pro vypracování mé bakalářské práce.

1) Kolik je vám let?

- a) 18 - 22
- b) 23 - 27
- c) 28- 32

2) Jaké je Vaše ukončené vzdělání?

- a) Základní
- b) Střední bez maturity
- c) Střední s maturitou
- d) Vyšší odborné
- e) Vysokoškolské

3) Zajímá Vás téma ženské sexuality?

- a) Ano
- b) Ne

4) Máte stálého partnera?

- a) Ano
- b) Ne

5) Co si představíte pod pojmem ženská sexualita?

- a) Anatomické, hormonální a reprodukční orgány ženy
- b) Souhrn projevů chování a citění včetně reprodukčních jevů a aktivit
- c) Rozdílné sociální role muže a ženy
- d) Sexuální potřeba ženy

6) Myslíte si, že je ve společnosti dostatečně probírána otázka ženské sexuality?

- a) Ano, dostatečně
- b) Ne
- c) Nevím

7) Zabýváte se svou sexualitou?

- a) Ano
- b) Ne

8) Jakým způsobem ovlivňuje kultura, ve které žijete, sexualitu ženy?

- a) Pozitivně
- b) Negativně
- c) Nijak ji neovlivňuje
- d) Nepřemýšlela jsme o tom

9) Slyšela jste někdy pojem „kultura sexuality“?

- a) Ano
- b) Ne

10) Jaké aspekty podle Vás nejvíce ovlivňují vývoj ženské sexuality?

Přiřaďte čísla od 1 do 6, přičemž 6 je nejvyšší.

- a) Škola
- b) Rasa
- c) Media
- d) Náboženství
- e) Vrstevníci
- f) Rodina

11) Měla jste možnost v období dospívání s někým o své sexualitě hovořit? Pokud ano, s kým?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

12) Vysvětlil Vám někdo změny ve vašem těle v období puberty?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nepamatuji se

13) Kdo byl, nebo je Vaším ženských vzorem?

- a) Slavná osobnost
- b) Starší sestra
- c) Kamarádka
- d) Matka
- e) Neměla jsem ženský vzor

14) Ovlivnila Vás tato osoba ve vývoji vaší sexuality?

- a) Ano, ovlivnila
- b) Ne, neovlivnila

15) Myslíte si, že se jí podobáte?

- a) Ano
- b) Ne

16) Nechala jste se v období dospívání ovlivnit rodiči v úpravě Vašeho vzhledu?

- a) Ano
- b) Ne

17) Jestliže ano, jak dlouho trvá nebo trval tento vliv?

18) V čem jste se nechala ovlivnit?

- a) Oblékání
- b) Líčení
- c) Tetování
- d) Holení
- e) Barvení vlasů

19) Kdo měl ve Vaší rodině největší vliv?

- a) Otec
- b) Matka
- c) Prarodiče
- d) Jiný příbuzný

20) Jaký typ výchovy jste v rodině zažila?

- a) Typ autoritativní
- b) Typ liberální
- c) Typ demokratický
- d) Typ zanedbávající výchova
- e) Typ nadměrně ochranná výchova
- f) Typ disharmonická výchova
- g) Typ diktátorská výchova

21) Myslíte si, že způsob výchovy rodičů ovlivnil postoj k Vaší sexualitě?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

22) Ohodnoťte na stupnici od 1 do 10, jaký vliv měly následující aspekty na vývoj Vaší sexuality. Přičemž 1 je nejvyšší.

- a) Rodina (matka, otec, jiný příbuzný)
- b) První láska
- c) Vrstevníci (kamarádka, kamarád)
- d) Škola (učitel, učitelka)
- e) Vzor

f) Hudebný styl

23) Jaké je Vaše náboženské vyznání?

A) ?????????????????????????????????

B) bez vyznání

24) Myslíte si, že ve věřících rodinách je sexuální výchova:

- a) Otevřené téma diskuze
- b) Omezené téma diskuze
- c) Téma, které rodiče přehlížejí
- d) Tabu

25) Pokud jste věřící, své znalosti ohledně sexuality hodnotíte v porovnání s vědomostmi svým vrstevníkům jako:

- a) Hlubší
- b) Srovnatelné
- c) Dostačující
- d) Nedostačující
- e) Nulové
- f) Nechci odpovídat

26) Myslíte si, že skladba třídy na základní škole může ovlivnit vývoj sexuality ženy?

- a) Ano, skladba nerozhoduje
- b) Ano, spíše chlapecký kolektiv
- c) Ano, spíše dívčí kolektiv
- d) Je to nepodstatné

27) Jestliže na základní škole probíhala sexuální výchova, jak jste se při ní cítila?

- a) Velmi dobře
- b) Dobře
- c) Trapně
- d) Styděla jsem se
- e) Necítila jsme se nijak
- f) Nevím

28) Vyjmenujte pro Vás typicky ženské vlastnosti. (5)

29) Popište vzhled a charakter sexuálně přitažlivé ženy podle Vašich představ.

Vzhled (5)

Charakter (5)

30) Myslíte si o sobě, že jste sexuálně přitažlivá?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nehodnotím se

31) Je pro Vás důležitý váš zevnějšek?

- a) Ano, velmi důležitý
- b) Ano, důležitý
- c) Ne, nedůležitý
- d) Ne, velmi nedůležitý

32) Myslíte si, že úprava zevnějšku a sexuální přitažlivost spolu souvisejí?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nezajímá mě to

33) Jakou důležitost přikládáte následujícím úpravám ženského těla?

Ohodnoťte čísla, přičemž 1 je nejnižší a 10 nejvyšší.

Barvení řas

Permanentní oční linky

Trhání obočí

Holení nohou a podpaží

Líčení

Holení pubického ochlupení

Manikúra

Gelové nehty

Kosmetika

Stříhání a barvení vlasů

Pedikúra

Trvalá na řasy

Permanentní make up

34) Proč tyto zkrášlovací metody děláte? (možnost více odpovědí)

- a) Cítím se potom fyzicky lépe
- b) Cítím se potom psychicky lépe
- c) Cítím se sexuálně přitažlivá
- d) Vyžaduje to můj partner/partnerka
- e) Vyžaduje to moje povolání
- f) Děláním to stereotypně
- h) Nedělám to

35) Myslíte si, že je ženská sexualita ovlivněna médii?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

36) Jste ovlivněna médii v pohledu na Váš vzhled?

- a) Ano
- b) Ne

37) Řídíte se trendy, které tato média udávají?

- a) Ano, je to pro mne důležité
- b) Ano, pokud na to mám čas a peníze
- c) Ne, nezajímá mě to
- d) Nevím

38) Ženy v těchto médiích představují symbol ženské sexuality.

- a) Ano, souhlasím
- b) Ne, nesouhlasím
- c) Nepřemýšlela jsme o tom

39) Plastická chirurgie přispívá k podpoření ženské sexuality.

- a) Souhlasím s kosmetickými úpravami
- b) Nesouhlasím

c) Nemám na to názor

40) Jestliže byste měla problém se svou sexualitou, na koho byste se obrátila?

a) Rodina

b) Partner

c) Kamarádka

d) Můj gynekolog

e) Psycholog

f) Sexuolog